मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आर्थिक वर्षः२०८१।०८२-२०८३।०८४)

Medium Term Expenditure Framework

(Fiscal Year:2081/082-2083/084)

ताराखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

अर्गल, बागलुङ

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व. २०८१/०८२-२०८३/०८४)

ताराखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

अर्गल, बागलुङ

तारा‍खोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

अध्यक्षको कलमबाट

आवधिक विकास योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई बजेटसँग तादम्यता गरी हरेक योजनाले राखेका लक्ष्य र उदेश्यहरु पूरा गर्नको बजेटको तथ्य परिचालन गर्ने पक्षमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

आवधिक विकास योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल नहुँदा सरकारले गर्ने योजना कार्यन्वयनको पक्षमा चुनौतीहरु थपिरहने, आयोजनाहरुबाट प्रतिफल प्राप्त गर्न नसकी नतिजामुखि नदेखिने हुँदा नेपालको सविधान, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (१७) वमोजिम संघ, प्रदेश, स्थानीय सरकारले मध्यमकालीन खर्च संरचना बनाउन अनिवार्य व्यवस्था गरेको छ ।

यसै कानूनी व्यवस्था अनुरुप ताराखोला गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ बाट लागु गर्ने गरी ताराखोला गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयनको सुरुवात गरिएकोमा आर्थिक वर्ष ०८१।८२ मा पनि सो कार्यलाइ निरन्तरता दिइएको छ । यस मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium Term Expenditure Framework) ले पक्कै पनि ताराखोलाको योजनावद्व विकासमा बजेटको समूचित प्रयोग भई, सुखी नागरिक समृद्ध गाउँपालिकाको सोचलाई पुष्ट्याई गर्ने आधार तयार हुनेछ ।

अन्त्यमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नको लागि महत्वपूर्ण समय प्रदान गर्नुहुने उपाध्यक्ष भीम बहादुर रोका, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विबेक रणपाल परियारज्यू प्रति आभार प्रकाट गर्दछु । यस सिलसिलामा सहयोग पुर्याउने गाउँसभा र कार्यपालिकाको सदस्य, विषयगत समिति, विषयगत शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरु सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु भने ताराखोला गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना आ.ब. २०८१।०८२-०८३।०८४ को पूर्ण कार्यान्वयको अपेक्षा राख्दछु ।

....
धन बहादुर वि.क.
अध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com
"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधारः
गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार"

तारखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　गण्डकी प्रदेश नेपाल ।
च.नं.

उपाध्यक्षको कलमबाट

नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको दिर्घकालीन नीति र आवाधिक योजना ताराखोला गाउँपालिकाको प्रथम पञ्च वर्षीय आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका लक्ष्य उदेश्य प्राप्त गर्न आवाधिक योजना र वार्षिक बजेटको तादाम्यता मिलाई प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरुको बजेटको सुनिश्चितता दिँदै समग्र विकासको लक्ष्य प्राप्तिमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाको महत्वपूर्ण भूमिका रहने अपेक्षा सहित "सुखी नागरिक समृद्ध गाउँपालिका" को सपना पूरा गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना मार्ग निर्देशन बन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना क्षेत्रगत खर्च तथा त्रिवर्षीय बजेटको अनुमान तथा प्रक्षेपण गर्न तयार पारिएको छ । विभिन्न विषयगत शाखा लगायत ताराखोलाको आवधिक योजनाको तथ्याङ्कलाई आधार मानी यथार्थ परक बनाउने प्रयास गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार पार्न अनवरत रुपमा खट्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, लगायत कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु तथा अन्य कर्मचारी साथीहरु प्रति विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आधारमा अबको विकासले गति लिनेमा आफु विश्वस्त रहेको छु।

....
भिम बहादुर रोका
उपाध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np　Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com

"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधारः
गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार"

ताराखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

मेरो भनाई

आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका समष्टिगत तथा विषय क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापन महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासन कायम गरी सार्वजनिक स्रोत परिचालन गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना एउटा महत्वपूर्ण औजारको रुपमा रहेको छ । अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहले सार्वजनिक आय व्ययको विवरण प्रस्तुत गर्दा अनिवार्य रूपमा आगामी तीन वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै, आवधिक योजनाको आधारमा आगामी तीन वर्षको समष्टिगत वित्त खाका, बजेट तथा कार्यक्रमको खाका र नतिजा खाका सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

आवधिक योजना र वार्षिक बजेटबीच तदाम्यता ल्याउने महत्वपूर्ण औजारको रुपमा मध्यमकालीन खर्च संरचनामा रहेको छ। सो अनुरुप ताराखोला गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचनामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट अनुमान तथा त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ र २०८३/०८४ को प्रक्षेपण गरी तीन आर्थिक वर्षको चक्रीय बजेट प्रस्तुत गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षदेखि मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक विकास कार्यकमका बीच दोहोरोपना हटाई एकीकृत रूपमा यस दस्तावेज तयार गरिएको छ।

जनप्रतिनिधीज्यूहरुको प्रत्यक्ष संलग्नतामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न सहभागी हुने अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरु लगायत सबै जनप्रतिनीधिज्यूहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । तथ्यांक संकलन, विश्लेषण, टाइपिङ लगायतमा सहयोग गर्ने कर्मचारी साथीहरुमा समेत धन्यवाद प्रकट गर्दै मध्यमकालीन खर्च संरचना पूर्ण रुपमा कार्यन्वयन भई सफलता हासिल हुने विश्वास प्रकट गर्दछु ।

....
विबेक रणपाल परियार
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पेज नं.
१.	परिच्छेद-१ : परिचय	१-२
२.	परिच्छेद-२ : मध्यमकालीन खर्च संरचना (आ.व. २०८१/०८२-०८३/०८४).....	३-१०
	२.१. चुनौती र अवसर	३
	२.२. दीर्घकालिन सोच तथा रणनीति	३-५
	२.३ मध्यमकालिन आर्थिक खाका	५
	२.४. प्रमुख नतिजा, सूचक तथा लक्ष्यहरु	६
	२.५. प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरु	७-१०
३.	परिच्छेद-३ : मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण	११-१८
	३.१ बजेट स्रोतको अनुमान	११
	३.२ बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाड	१२-१८
४.	परिच्छेद-४ : क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति	१९-७६
	४.१. आर्थिक विकास	१९-३०
	४.२. आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	३१-३३
	४.३. सामाजिक विकास	३४-४६
	४.४. सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	४७-४९
	४.५. पूर्वाधार विकास	५०-५९
	४.६. पूर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	५९-६०
	४.७. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	६१-६८
	४.८. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	६९-७२
	४.९. सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास	७३-७५
	४.१०. सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण ..	७६
५.	अनुसूची-१ : त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान	७७-७९
६.	अनुसूची-२ : आर्थिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण	८०-८६
७.	अनुसूची-३ : सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण....................................	८७-१०१
८.	अनुसूची-४ : पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण	१०२-१०६
९.	अनुसूची-५ : वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण................	१०७
१०.	अनुसूची-६ : सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण..................	१०८-११२

तालिका सूची

तालिका नं.	विवरण	पेज नं.
१.	प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु	६
२.	प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरु	७-१०
३.	त्रिवर्षीय बजेट खाका	१२
४.	आयोजनाहरुको प्राथामिकताको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१३
५.	दिगो विकास लक्ष्यहरुको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१४
६.	लैंगिक संकेतको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१५
७.	त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा बजेट प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत अनुमान	१६-१८
८.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२१
९.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	२२
१०.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२३
११.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	२३-२४
१२.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२६
१३.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२८
१४	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित नतिजा सूचक र लक्ष्य	३०
१५.	कृषि र पशु विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३१
१६.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३२
१७.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३२
१८.	सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३३
१९.	शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३६
२०.	स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३९
२१.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४१
२२.	संस्कृति प्रर्वद्धन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४३
२३.	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४६

२४.	सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	४७-४९
२५.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	५१
२६.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	५३
२७.	भवन तथा सहरी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	५५
२८.	उर्जा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	५७
२९.	सञ्चार क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	५९
३०.	पूर्वाधार विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	५९-६०
३१.	वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	६२
३२.	जलाधार संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	६४
३३.	जलवायु परिर्वतन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	६६
३४.	फोहोरमैला व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	६७
३५.	जल उत्पन्न प्रकोप क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	६८
३६.	वन,वातवारण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	६९-७२
३७.	जलाधार सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	७०
३८.	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	७०
३९.	फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	७१
४०.	जल उत्पन्न प्रकोप र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	७२
४१.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	७५
४२.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	७६

परिच्छेद -१
परिचय

१.१ पृष्ठभुमि

नेपालको संविधान २०७२ को कार्यन्वयन, समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको दीर्घकालीन सोच, सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि सहितको सोह्रौं आवधिक विकास योजनाको सोच र दिगो विकासका लक्ष्य तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको दोस्रो प्रदेश आवधिक योजना र यसले लिएका लक्ष्य तथा गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाले लिएका लक्ष्यहरु र गाउँपालिकाको "श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधारः गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार" भन्ने लक्ष्य र "सुखी नागरिक समृद्ध गाउँपालिका" को दिर्घकालीन सोच हासिल गर्न वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भुमिका रहन्छ । वि.सं. २०८७ सम्म मुलुकलाई मध्यम आय भएको मुलुकमा रुपान्तरण गर्ने तथा वि.सं. २१०० सम्म समुन्नत मुलुकको रुपमा स्तरोन्नती गर्न गाउँपालिका स्तरबाट समेत भुमिका खेल्नुपर्ने हुन्छ जसको लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी र मितव्ययी ढंगले उपयोग गर्नु आवश्यक छ ।

गाउँपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल मिलाई संघीय सरकार तथा गण्डकी प्रदेश सरकारले लिएको लक्ष्य समेतलाई मध्यनजर गरी गाउँपालिकालाई समुन्नत, आत्मानिर्भर बनाउन तथा प्राप्त श्रोतहरुको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था गर्न, खर्चलाई पारदर्शी र मितव्ययी ढंगले परिचालन गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च तयार गर्नुपर्नेछ भन्ने 'उल्लेख गरिएको छ । उक्त खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य, प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याई, प्रस्तावित योजना कार्यन्वयन हुन सक्ने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धी, प्रस्तावित योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण, खर्च व्यहोर्ने श्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धीको प्रक्षेपण, प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधीको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसंगको तादात्म्यता, सञ्चालित योजना भए गत आर्थिक वर्षमा छुट्याईएको खर्च अनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण जस्ता विषय समावेश गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ ।

मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्दा गाउँपालिकामा आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गर्ने योजना तर्जुमा सम्बन्धी दीग्दर्शनमा उल्लेखित आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गर्ने विधीद्वारा आयोजनाहरुको प्राथमिकीकरण गरिएको छ । गाउँपालिकामा उपलब्ध तथ्याङ्कहरुको प्रयोग गरिएको छ भने

प्रमुख रुपमा आवधिक योजनालाई मध्यनजर गरी आ.व. २०७७।०७८ देखि लागू हुने गरी खर्च संरचनाको खाका तयार गरिएको थियो । जसमा पहिलो वर्षको खर्च र श्रोत अनुमानको वार्षिक बजेटसंग तादात्म्यता मिलाइ पहिलो पटक मध्यमकालीन खर्च संरचनाको निर्माण गरिएको थियो । त्यस पछिका वर्षहरुमा निरन्तर रुपमा यसको निर्माण र कार्यान्वयन हुँदै आएको छ । त्यसैको निरन्तरता र सार्वजानिक खर्च व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी र परिणाममुखी बनाउने उद्देश्यका साथ आ.व. ०८१।८२ मा कार्यन्वयन हुने आयोजना तथा आ.व. ०८२।८३ र ०८३।८४ मा कार्यन्वयन हुने आयोजनाहरुको विवरण र खर्चको आकलन गरिएको छ ।

१.२. मध्यमकालीन खर्च संरचनाका उद्देश्यहरु निम्नानुसार छन्-

१. गाउँपालिकाको खर्च प्रणालीमा वित्त अनुशासन कायम गरी गाउँपालिकालाई प्राप्त हुने मध्यम अवधीको आन्तरिक र बाह्य श्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट खाका तर्जुमा गर्ने ।
२. गाउँपालिकाको विकासका योजनाहरुको प्राथमिकता क्षेत्रमा लगानी सुनिश्चित गर्न स्रोत साधनको विनियोजन प्रक्रियाको पुनर्संरचना गरी प्राथमिकता प्राप्त विषयगत क्षेत्रमा बजेटको बाँडफाँड गर्ने ।
३. खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने ।
४. वार्षिक बजेटलाई आवधिक योजनासंग तालमेल मिलाउने ।

१.३ नेपालमा मध्यमकालीन खर्च संरचना

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको सुरुवात दशौ योजना (वि.सं. २०५९ देखि ०६५) संगसँगै भएको थियो । गणतन्त्र स्थापना पछि अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा आगामी तीन वर्षको खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था रहेको छ । सोही अनुरुप नेपाल सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गरेको अवस्था छ । ताराखोला गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७७/७८ देखि मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने नीति अनुरुप आ व ०८१।८२ मा थप यो खर्च संरचना तयार गरिएको हो ।

१.४ संस्थागत व्यवस्था

गाउँपालिकामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्ने प्रयोजनको लागि छुट्टै संस्थागत व्यवस्था कानुनी रुपमा नभए पनि वडा समिति, विषय क्षेत्रगत समितिहरू, राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति, योजना तर्जुमा समिति, कार्यपालिका तथा गाउँसभा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न संलग्न हुने समितिहरु हुन् ।

परिच्छेद -२
मध्यकालीन खर्च संरचना
आ.व. २०८१/०८२–२०८३/०८४

नेपालको संविधानले तोकेका निर्देशक सिद्वान्त तथा नीतिहरुले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्यहरु तथा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको परिधि भित्र रही स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र ऐन कानुनहरु तर्जुमा गर्ने, नीति बनाउने र आयोजनाहरु छनोट गर्ने, बजेट तर्जुमा गरी आयोजनाहरुमा रकम विनियोजन गर्ने लगायतका अधिकारहरु प्राप्त भएका छन् । उल्लेखित अधिकारहरुको अध्ययनमा रही गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने वार्षिक बजेट तयार गर्ने तथा वार्षिक बजेट र आवधिक योजनाको तादात्म्यता मिलाउन मध्यकालीन खर्च संचरना तयार गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रदेश र संघका आवधिक योजनाहरुले लिएको लक्ष्यहरुलाई पछ्याउदै तयार गरिएको गाउँपालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्यहरु परिपुर्ति गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ ।

२.१. चुनौती र अवसर

स्थानीय तहमा जनप्रनिधिहरुको उपस्थितिले गाउँपालिकाको विकासको निमित्त आवश्यक पर्ने दिर्घकालिन सोच सहित वार्षिक एवम् वहु वर्षिय आयोजनाहरु टोल वस्ती स्तरबाट छनोट गरी कार्यन्वयन गर्ने अवस्था रहेको छ । आन्तरिक आम्दानी बढाउन कर तथा गैर कर राजश्व उठाउने अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त भएकोले करको दर र दायरा वृद्धि गरी आत्मनिर्भर उन्मुख गाउँपालिका बनाउन सकिने अवसर प्राप्त भएको छ । संघ र प्रदेश सरकारबाट सर्शत, समानिकरण, समपूरक र विशेष अनुदानहरु प्राप्त हुने हुनाले गाउँपालिकाको आम्दानीको क्षेत्र वृहत रहेको छ ।

ताराखोला गाउँपालिकामा स्थानीय कृषि उत्पादनको बजारीकरणले आर्थिक उपार्जनमा ठूलो सहयोग पुग्ने प्रशस्त अवसर रहेको छ भने पशुपालन तर्फ दुध तथा दुग्धजन्य पदार्थ र मासु निर्यात गर्ने अवसर पनि रहेको छ ।

२.२. दिर्घकालीन सोच तथा रणनीति

आवधिक योजनामा समावेश गरिएका दिर्घकालिन सोच तथा लक्ष्यहरु मध्यकालिन संरचनामा समावेश गरिएको छ ।

दिर्घकालिन सोच,

"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग पुर्वाधार गुणस्तरीय स्वास्थ्य, शिक्षा एक घर एक रोजगार"

उद्देश्य

१. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रलाई व्यवसायीक र आधुनिक प्रविधिमा रुपान्तरण गरी नागरिकको जिवनस्तरमा सुधार गर्नुको साथै, कृषि सहकारीलाई प्रवर्द्धन गर्ने।
२. शिक्षाको गुणात्मक सुधारमा जोड दिने ।
३. सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जोड दिने ।
४. जनसुरक्षाको लागि विपद जोखिम उत्थानशिल विकासमा जोड दिने ।
५. पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पहिचान र विस्तारको लागी आवश्यक पुर्वाधारको विकास गर्ने ।
६. सामाजिक विभेद, अन्धविश्वास लगायत समाजमा रहेका असमानता, कु-संस्कार र कुरिती अन्त्यका लागि न्याय, समानता प्रवर्द्धनमा जोड दिने ।
७. सार्वजनिक सेवामा आधुनिक सुचना प्रविधि तथा संचारको भरपुर प्रयोग गर्ने ।
८. आधुनिक पूर्वाधार विकास गरि दैनिक जनजीवनलाई सहज बनाउने ।
९. उद्योग संचालन गर्न उद्यमीहरुलाई अनुकुलित वातावरण सिर्जना गर्ने ।
१०. वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
११. युवाहरुलाई "श्रम रोजगार वैङ्क" मार्फत रोजगार उन्मुख बनाउने ।
१२. सर्वपक्षीय विकासको मार्गदर्शनको रुपमा गाउँपालिकाको आर्थिक सर्वेक्षण तयार गर्ने ।
१३. स्थानीय स्रोत साधानहरुको अधिकतम परिचालन गरि आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको आधार तय गर्ने ।
१४. शहिद, वेपत्ता, घाईते, अपाङ्ग व्यक्ति तथा अति गरिब परिवारको लागि आवश्यकताको आधारमा आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, नैतिक र कानुनी रणनीति तयार गरि शहिद पार्क/युद्ध स्तम्भ निर्माण गर्ने ।
१५. स्वच्छ पिउने पानी र सरसफाईको सुनिश्चितता गर्ने ।

रणनीति

१. गाउँपालिकाको स्वामित्व रहने गरी वहुउद्देश्यी कृषि सहकारी मार्फत स्थानीय उत्पादनको वृद्धि गर्दै लेवलिङ्ग प्याकेजिङ र बजारीकरण गरी आर्थिक उपार्जन वृद्धि गर्ने ।
२. स्थानीय जल विद्युत उत्पादनमा जोड दिइ सर्व साधारण नागरिकको सेयर साझेदारी सहित आर्थिक विकास गर्ने ।
३. सडक, पुल लगायतका पूर्वाधारहरु निर्माण गर्ने ।
४. गन्तव्य स्थलहरुको पहिचान गरी पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।
५. स्थानीय उत्पादनमा आधारित उद्योगहरु स्थापना गर्ने ।
६. सुशासन कायम गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

७. समाजमा पछि परेका र आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्तिहरुलाई रोजगारी सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने।
८. विपद्जन्य कार्यबाट हुने मानवीय क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न आधुनिक विपद् व्यवस्थापन पद्दती (लाइटनिङ्ग एरिष्टर) पद्दति अवलम्बन गर्ने ।

२.३. मध्यमकालीन आर्थिक खाका

गाउँपालिकाको आवधिक योजनामा उल्लेखित लक्ष्यहरुका आधारमा आगामी ३ वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गरिएको छ । आर्थिक खाका तयार गर्दा कृषि तथा पशु क्षेत्रहरुको स्थलगत रुपमा संकलन गरिएको तथ्याङ्कलाई आधार मानी तयार गरिएको छ । भने अन्य तथ्याङ्कहरु आवधिक योजना तथा प्रदेशको पञ्च बर्षीय योजना समेतलाई आधार मानिएको छ । गाउँपालिकामा हाल विस्तृत रुपमा तथ्याङ्क उपलब्ध नभएकोले विद्यमान अवस्था पहिचान गर्न समस्या रहेको तथा कमजोर क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता र लगानीको मात्रा पहिचान गर्न वैज्ञानिक आधार तयार नभएको देखिन्छ ।

२.४. प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु तथा लक्ष्य

"समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को दिर्घकालीन सोच तथा सोंह्रौ योजनाको "सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि" को सोचलाई पछ्याउन गाउँपालिकाले संघ र प्रदेश सरकारका राष्ट्रिय एवं प्रादेशिक लक्ष्यहरुलाई पछ्याउदै लैजानु पर्ने आवश्यकता हुन्छ । गाउँपालिकाको विभिन्न सूचकहरुको तथ्यांक सूचकहरु प्राप्त नभए पनि ३ वर्षको अवधीमा उक्त तथ्याङ्कहरु अध्यावधिक भइ लक्ष्य तल उल्लेखित हासिल गर्न सकिने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.१
प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु

क्र.सं.	सूचक/लक्ष्य	एकाई	२०८०।०८१ को उपलब्धी	२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
१	आर्थिक वृद्दिदर	%	३.५	४.५	५.५	६.५
२	गरिविको रेखा मुनि रहेको संख्या	%	१८	१६	१५	१४
३	बेरोजगारी दर	%	९.५	८	७.५	७
४	साक्षरता दर ५ वर्ष माथि	%	७८	८०	८२	८३
५	मानव विकास सूचकाङ्क	%	०.६०९	०.६१८	०.६२७	०.६३५
६	अपेक्षित आय	वर्ष	७१.६	७१.९	७२.२	७२.५
७	प्रति व्यक्ति आय	$	१४५६	१५००	१६२०	१७३०

२.५. प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरु

कोरोना भाईरसको प्रभाव राष्ट्रिय रुपमा न्यूनिकरण भई देश सामान्य अवस्थामा फर्किएमा त्यसको सकारात्मक प्रभाव गाउँपालिकामा समेत पर्न गएको छ । गाउँपालिकाले ३ वर्षको अवधीमा कृषि, पशुपालन, उद्योगहरुको स्थापना, लगायतका कार्यहरुमा प्रगति हासिल गर्न सके उल्लेखित लक्ष्यहरु हासिल गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.२
प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरु

क्र. सं.	सूचक\लक्ष्य	एकाई	२०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
क.	आर्थिक विकास					
१	खाद्यान्न बाली उत्पादन)	(मे.टन)	९९५.६	९९०.२	१०२०.४	१०२५
२	व्यवसायिक पशुपालन	संख्या	३५	३८	४०	४२
३	व्यवसायिक कृषि फर्म	संख्या	६२	२५	३०	४२
४	रोजगारी श्रृजना	संख्या	९०	१०५	१५०	२००
५	उद्योग स्थापना	संख्या	२४	२८	३०	३१
६	पर्यटन गन्तव्यहरुको निर्माण	संख्या	३	५	२	२
७	पर्यटक संख्या	संख्या				
८	होमस्टेको संख्या	संख्या	१०	१०	१०	१०
९	सहकारीको संख्या	संख्या	१३	१३	१४	१५
ख.	सामाजिक विकास					
१०	खूद भर्ना दर					
अ.	आधारभुत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत	९९	९९.३	९९.५	१००
आ.	आधारभुत तह (कक्षा ६-८)	प्रतिशत	९७.६	९८	९८.५	९९

इ.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	प्रतिशत	६०	८०	८५	९०
११	विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा/खुद भर्नाको आधारमा)	प्रतिशत	३.१२	३.८	३.५	३
१२	साक्षरता प्रतिशत	प्रतिशत	७८	८०	८२	८३
१३	एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत	प्रतिशत	१५	२०	२५	३०
१४	विद्यालय मर्ज र व्यवस्थापन		१	१	१	१
१५	मातृमृत्यू संख्या (प्रतिलाख जिवित जन्ममा)	संख्या	२३९	२२१	२०३	१८५
१६	पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यू संख्या	संख्या	२	०	०	०
१७	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता विकास र व्यवस्थापन	कार्यक्रम संख्या	५	६	७	८
१८	सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत	%	९५	९७	९८	९९
१९	पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका		०	१	०	०
२०	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	कार्यक्रम संख्या	१२	१२	१३	१४
२१	लैंगिक मैत्री बजेट प्रतिशत	%	६	७	८	९

२२	लक्षित वर्गको कार्यक्रम संख्या	संख्या	५	७	९	११
ग.	पूर्वाधार विकास					
२३	नयाँ सडक निर्माण (कि.मि.)	कि.मि.	३	४	५	६
२४	सडकको स्तरोन्नति (कि.मि.)	कि.मि.	१	३	५	८
२५	झोलुङ्गेपुल निर्माण		०	०	२	२
२६	पक्की पुल निर्माण		०	१	१	१
२७	सिंचाई (क्षेत्रफल)		४ रोपनी	४ रोपनी	४ रोपनी	४ रोपनी
२८	वडा कार्यालय भवन निर्माण		१	१	१	१
२९	अस्पताल निर्माण	संख्या	०	१	०	०
३०	स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण	संख्या	०	०	०	०
३१	नक्सापास गरी निजि घरहरु निर्माण	संख्या	०	३	५	१०
३२	विद्यालय भवन निर्माण	संख्या	१	१	२	२
३३	जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	२९४७	२२००	३५००	३३५३
३४	ईन्टरनेटको पहुच पुगेको जनसंख्या	प्रतिशत	३०	३५	४०	४५
३५	पर्यटन पदमार्ग निर्माण	कि. मि.	२	२.५	३.५	४
३६	गोरेटो बाटो निर्माण	कि. मि.	१	२	३	५
घ.	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन					
३७	सामुदायिक बन	संख्या	२९	२९	२९	२९
३८	मुल संरक्षण		२	२	२	२

३९	पोखरी निर्माण	संख्या	२	२	२	२
४०	नदि कटान रोगथाम	संख्या	२	१	२	२
४१	विपद व्यवस्थापन कोष रकम	रु	३५ लाख	४० लाख	५० लाख	६० लाख
४२	विपद व्यवस्थापन उपकरण तथा पुर्वाधार निर्माण	संख्या	२	२	३	४
ङ.	सूशासन तथा संस्थागत विकास					
४३	जनशक्तिको परिपूर्ति	प्रतिशत	६५	७०	७५	८०
४४	ऐन, कानूनहरुको तर्जुमा	संख्या	६१	६५	७०	७५
४५	आन्तरिक आम्दानी	रु लाख	६०	६६	७२	८०
४६	बेरुजू फछ्र्यौट	रु लाख	३८४	३००	३००	२००
४७	अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने वडा संख्या	संख्या	५	५	५	५

परिच्छेद -३
मध्यकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

३.१. बजेट स्रोतको अनुमान

गाउँपालिकाले श्रोत अनुमान गर्दा देहायका आधार अपनाईएको छ ।

१. आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बिनियोजित बजेट तथा सो आ.व. मा राजश्व तथा खर्चको आंकलन गरिएको छ । दोश्रो र तेश्रो वर्षको प्रक्षेपण गर्दा गाउँपालिकाको दोस्रो आवधिक योजनाका लक्ष्य, घोषित कार्यक्रम र सो अनुसार संचालन हुने कार्यक्रम तथा हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ ।

२. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदानको अनुमान गरिएको छ ।

३. त्यसै गरी रोयल्टीबाट गाउँपालिकालाई प्राप्त प्राप्त हुने राजस्वलाई समेत आधार बनाईएको छ ।

४. उल्लेखित आधारलाई विश्लेषण गर्दा तीन वर्षको अवधीमा कुल बजेट रु. १,२८,४८,१३,९८५ रहने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका नं. ३- त्रिवर्षीय बजेट खाका

क्र. सं.	विवरण	मध्यकालीन खर्च अनुमान			
		२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)	२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)	२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)	तीन वर्षको कुल अनुमान (रु. हजारमा)
१	कुल बजेट	४०७५५४०००	४२७९३१७००	४४९३२८२८५	१२८४८१३९८५
२	कुल राजस्व	७४५०००००	७८२२५०००	८२१३६२५०	२३४८६१२५०
	संघीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	७००००००	७३५०००००	७७१७५०००	२२०६७५०००
	प्रदेश विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	४५०००००	४७२५०००	४९६१२५०	१४१८६२५०
	स्थानीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त र आन्तरिक राजस्व	६६०००००	६९३००००	७२७६५००	२०८०६५००
३	नेपाल सरकारबाट प्राप्त राजस्व	२५११५४०००	२६३७११७००	२७६८९७२८५	७९१७६२९८५
	वित्तीय समानीकरण	७२३०००००	७५९१५०००	७९७१०७५०	२२७९२५७५०
	सशर्त	१६३८५४०००	१७२०४६७००	१८०६४९०३५	५१६५४९७३५
	विशेष				
	समपूरक	१५०००००	१५७५००००	१६५३७५००	४७२८७५००
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त राजश्व	१७९४५०००	१८८४२२५०	१९७८४३६२.५	५६५७१६१२.५
	वित्तीय समानीकरण	७९४५०००	८३४२२५०	८७५९३६२.५	२५०४६६१२.५
	सशर्त				
	विशेष	४०००००	४२०००००	४४१००००	१२६१००००
	समपूरक	६०००००	६३०००००	६६१५०००	१८९१५०००
५	गत वर्षको मौज्दात तथा अन्य आम्दानी	५७३१८०००	६०१८३९००	६३१९३०९५	१८०६९४९९५
६	चालु खर्च	२२८८५४०००	२४०२९६७००	२५२३११५३५	७२१४६२२३५
७	पुजीगत खर्च	१७८७०००००	१८७६३५०००	१९७०१६७५०	५६३३५१७५०
८	बजेट बचत (-) न्यून()				

३.२. बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाँड

आगामी तीन वर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

अ. कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४
आयोजनाहरुको प्राथमिकताको आधारमा बजेट विनियोजन

प्राथमिकता क्रम	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०८१।८२ को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८२।८३ को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८३।८४ को अनुमान (रु. हजारमा)	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P१)	१७४	२०३७७७	५०	२१३९६६	५०	२२४६६४	
दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P२)	१०४	१२२२६६	३०	१२८३७९	३०	१३४७९८	
सांकेतिकरण नगरिएको	६९	८१५११	२०	८५५८७	२०	८९८६६	
जम्मा	३४७	४०७५५४	१००	४२७९३२	१००	४४९३२८	

आ. दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा बजेट बाँडफाँड

तालिका नं. ५

दिगो विकासको आधारमा देहाय बमोजिम बजेट बाँडफाँड

संकेत	दीगो विकास लक्ष्य	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०८१।०८२ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८२।०८३ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८३।०८४ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिवीको अन्त्य	२९	१२२९३	३	१२९०८		१३५५३	
२	शुन्य भोकमरि	२१	९४८७	२	९९६१		१०४५९	
३	स्वस्थ जीवन	३८	२८३८३	७	२९८०२		३१२९२	
४	गुणस्तरीय शिक्षा	४८	१३९५००	३४	१४६४७५		१५३७९९	
५	लैंगिक समानता	१७	३३७५	१	३५४४		३७२१	
६	दीगो सफापानी तथा सरसफाई	७	१०००	०.००२	१०५०		११०३	
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुच	२	५०००	१	५२५०		५५१३	
८	समावेशी आर्थिक बृद्धि तथा मर्यादित काम	११	८७९३	२	९२३३		९६९४	
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	४१	५८४२०	१४	६१३४१		६४४०८	
१०	असमानता न्यूनीकरण	१७	१६६५०	४	१७४८३		१८३५७	
११	दिगो शहर र बस्तीहरु	११	२४८५०	६	२६०९३		२७३९७	
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	३१	२१७८०	५	२२८६९		२४०१२	
१३	जलवायू परिवर्तन अनुकुलन	८	१४००	०.००३	१४७०		१५४४	
१४	सामुद्रिक श्रोतको उपयोग	०			०		०	
१५	भू-सतह स्रोतको उपयोग	८	३५५०	१	३७२८		३९१४	
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	२०	३८७०	१	४०६४		४२६७	
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	५	४२०३	१	४४१३		४६३४	
१८	खुल्न नसक्ने	३३	६५०००	१६	६८२५०		७१६६३	
	जम्मा	३४७	४०७५५४	१००	४२७९३२		४४९३२८	

इ. लैंगिक संकेतको आधारमा बाँडफाँड

तालिका नं. ६

लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

संकेत	लैंगिक संकेत	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०८१।०८२ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८२।०८३ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८३।०८४ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	८६	१०१८८८	२५	१०६९८२	२५	११२३३२	२५
२	अप्रत्यक्ष लाभ	९०	२२४१५४	५५	२३५३६२	५५	२४७१३०	५५
३	तटस्थ	७१	८१५१०	२०	८५५८६	२०	८९८६५	२०
४	नखुलेको				०		०	
	जम्मा	३४७	४०७५५४		४२७९३२		४४९३२८	

ई. प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बजेटको बाँडफाँड

तालिका नं. ७

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशू	८४६५				८८८८				९३३३			
२		पर्यटन	४२००				४४१०				४६३१			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	२२००				२३१०				२४२६			
४		सहकारी	३५००				३६७५				३८५९			
		रोजगार	१५००				१५७५				१६५४			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१००१५				१०५१६				११०४२			
	जम्मा		२९८८०				३१३७४				३२९४३			

७	सामाजिक विकास	शिक्षा	१३१००				१३७५५				१४४४३			
८		स्वास्थ्य	३४५०				३६२३				३८०४			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	१०००				१०५०				११०३			
१०		संस्कृति संरक्षण	२००				२१०				२२१			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२७३५				२८७२				३०१५			
		युवा तथा खेलकुद	९६००				१००८०				१०५८४			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१५१९७३				१५९५७२				१६७५५०			
	जम्मा		१८२०५८				१९११६१				२००७१९			
१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	५२५२०				४४६४६				४६८७८			
१३		सिंचाई	१४००				१४७०				१५४४			
१४		भवन तथा शहरी विकास	४२१५०				२६१४५				२७४५२			
१५		उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत	५०००				५२५०				५५१३			
१६		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१६८००				१७६४०				१८५२२			
	जम्मा		११७८७०				९५१५१				९९९०९			

१८	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	बन तथा भु-संरक्षण	६००				६३०				६६२			
१९		जलाधार संरक्षण	५००				५२५				५५१			
२०		जलवायू परिवर्तन	१०००				१०५०				११०३			
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	४५०				४७३				४९६			
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	१०००				१०५०				११०३			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
	जम्मा		३५५०				३७२८				३९१४			
२३	सुशासन तथा संस्थागत विकास	मानव संसाधन विकास	१६५०				१७३३				१८१९			
२४		संस्थागत क्षमता विकास	७१९६				८२२२				८६३३			
३५		प्रशासनिक खर्च	६५३५०				६८६१८				७२०४८			
	जम्मा		७४१९६				७८५७२				८२५००			
	कुल जम्मा		४०७५५४				४२७९३१				४४९३२८			

परिच्छेद -४

३. क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति

४.१. आर्थिक विकास

क. कृषि र पशुविकास

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि र पशुपालन नै हो । घाँस र चरन क्षेत्रको व्यापक प्रयोग गरी पशुपालनलाई व्यवसायिक बनाउन सकिने प्रबल सम्भावना छ भने स्थानीय रैथाने बालीहरु कोदो, जौ, मकै, आलु, फापर, केराउ जस्ता स्थानीय बालीहरुको विकास गरी रोजगारी श्रृजना गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । किवि, ओखर, अलैची लगायत फलफुल तथा नगदे बालीहरुको विकास तथा कृषि र पशुजन्य उत्पादनको सहकारी मार्फत बजारीकरण गरी गाउँपालिकालाई आत्मानिर्भर बनाउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) कृषियोग्य भूमि र सिँचाइको पर्याप्तता रहेको,
ख) खाद्यान्न, फलफूल र तरकारीजन्य खेतीका लागि उपयोगी भएको,
ग) पशुपन्छी पालनका लागि पनि उपयुक्त हावापानी घाँस तथा चरण पनि पर्याप्त रहेको,
घ) सबै वडाहरूमा सडक यातायातको सुविधा पुगेको ।

चुनौती

क) कृषि तथा पशुपालनका लागि भौगोलिक जटिलता हुनु,
ख) कृषकहरूमा व्यावसायिक ज्ञान र प्रतिवद्धता जगाउनु,
ग) युवाहरूलाई कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा व्यावसायिक बनाउनु,
घ) खेतीयोग्य क्षेत्रमा बाह्रै महिना सिँचाइ सुविधा उपलब्ध गराउनु,
ङ) खेतीयोग्य भूमि बाँझो रहनबाट रोक्नु र उत्पादनशील तुल्याउनु,
च) कृषि उपजमा लाग्ने रोग तथा किराको नियन्त्रण गर्नु,
छ) कृषि ऋणको सहज उपलब्धता सुनिश्चित गर्नु,
ज) कृषि तथा पशुपन्छी व्यवसायलाई सम्मानित बनाउनु ।

३. सोच

"कृषि र पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा बृद्धिः ताराखोलाको दिगो समृद्धि"

४. उद्देश्य

क) कृषि पेशालाई व्यावसायीकरणतर्फ उन्मुख गराई कृषकहरूको आय बृद्धि गर्नु,

ख) पशुपन्छी पालन व्यवसायलाई दिगो रुपमा स्थापित गरी आय र रोजगारी सिर्जना गर्नु,

५. रणनीति

क) गाउँपालिकामा सम्भाव्य अन्न तथा नगदे बालीको उत्पादनमा व्यवसायीकरण गरिनेछ ।

ख) कृषकहरूका लागि कृषि औजार, मल विउ, औषधी उपचार आदिमा प्राविधिक तथा सामाग्रीको उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ ।

ग) कृषि उपजका लागि बजार प्रवर्द्धन तथा कृषकहरूलाई प्रोत्साहनका लागि पहलहरू गरिनेछ ।

घ) पशुपन्छी पालनमा कृषकहरूलाई प्राविधिक सहजीकरण तथा पशु उपचार औषधीहरू उपलब्ध गराइनेछ ।

ङ) पराम्परागत पशुपन्छीपालनलाई व्यावसायीकरण तथा आधुनिकीकरण गर्न सहयोग गरिनेछ ।

च) पशु उत्पादनको बजारीकरणमा सहजीकरण तथा सहयोग गरिनेछ ।

छ) पशु उत्पादनको तथ्याङ्क व्यवस्थापन गरिनेछ ।

६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ८

कृषि क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक		एकाई	आ.व. २०८०।०८१ को उपलब्धि	२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
	आलु	मे.टन	३७२.५३	३७२०	३९००	४२००
	मकै	मे.टन	४२४.०९	५०२.८	५८०	६१२.४
	कोदो	मे.टन	१२३	१२७	१२९	१३३
	जौ	मे.टन	१३८	१५०	१५२	१५५
	भांगो	मे.टन	१८२	१९०	२०३	२०८
	केराउ	मे.टन	४८	५०	५४	६०
कृषि	लसुन	मे.टन	२३.५	२७	२९	३०
	फापर	मे.टन	४.७	८.२	१२	१५.१
	सिमि	मे.टन	७२.३	७५	७७	७९
	अलैची	मे.टन	३.६	४	४.५	५
	मह	केजी	१८०	२५०	३००	३२०
	गहुँ	मे.टन	७६.५	७८	७९	८०
	तोरी	मे.टन	५.८	७	८	८.५
	चिया	केजी	१.५	१५	५०	१००

तालिका नं. ९

कृषि कार्यक्रमसंग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य					
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
आधुनिक कृषिमा लगानी	रु. हजारमा	१०००	३५००	५०००	८०००
आधुनिक कृषिमा थप रोजगारी	संख्या	४८	६५	९०	१००
कृषिमा आधारित उद्योगको संख्या	संख्या				
कृषि व्यवसायमा संलग्न थप कृषक, समूह, समिति र सहाकरी	संख्या	९६	१००	१०५	१०५
आधुनिक कोल्ड स्टोर निर्माण	संख्या	०	१	१	१
बजार केन्द्रहरुको स्थापना र संचालन	संख्या	०	०	०	१
प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र संचालन	संख्या	०	०	०	१
कृषि फर्म स्थापना	संख्या	०	५	८	१०
एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम	संख्या	०	५	७	८
सीपयुक्त सक्षम जनशक्ति उत्पादन	संख्या	३५	४५	५२	२५

तालिका नं. १०

पशु क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक		एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
पशु विकास	भैसी	संख्या	४३६७	४३८७	४४००	४४१५
	बाखा	संख्या	७०२७	७१०७	७२०७	७३००
	भेडा	संख्या	३६०	३९०	४४०	४९०
	कुखरा	संख्या	११७६३	१२५००	१३०००	१३५००
	गाई	संख्या	३८८	४१८	४१८	४१८
	बंगुर	संख्या	२४२	१९५	२५५	३०५
	अन्य	संख्या	४८६	५२०	६००	६५०

तालिका नं. ११

पशु विकास कार्यक्रमसंग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य					
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
आधुनिक पशुपंक्षी व्यवशाय	संख्या	३५	४०	४५	५०
आधुनिक पशुपंक्षी व्यवशायमा लगानी	रु. हजार				
पशुपंक्षीमा आधारित उद्योगको विस्तार	संख्या	०	१	१	१
पशु-पंक्षि पालनमा संलग्न कुल सकृय कृषक समूह, समिति र सहकारीको संख्या	संख्या	९०	१००	११०	१२०
दुध					

मासु					
अण्डा					
उन					
माछा उत्पादन	क्वीन्टल	४०	५०	५५	६०
छाला					
प्रांगारिक मल					
कृत्रिम गर्भाधान (नश्ल सुधार)	संख्या	०	५०	१५०	२००
उन्नत घासले ढाकिएको क्षेत्रफल	हेक्टर	०.८	१	१.५	२
घासको विउ उत्पादन	मे.टन				
सुधारिएको मासु पसल		०	१	१	१
पशु पक्षिको खोप सेवा	संख्या	१४०००	१६०००	१८०००	२००००
पशुपंक्षिको निदान तथा उपचार	संख्या	१५०००	१७०००	१९०००	२१०००

ख. पर्यटन विकास

ख.१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको बिभिन्न स्थानमा पर्यटकीय स्थलहरु पर्याप्त छन् । डुडेलेक, तिनचुले, थामी लेक, सिद्ध गुफा, रानु झरना, ख्यूबराह ताल, घुम्टे, कालीलेक, गाईघाट झरना, शहिद पार्क लगायत स्थलहरुलाई गन्तव्य स्थलको रुपमा विकास गरी पर्यटक भित्र्याउन सक्ने सम्भावना रहेको छ । प्रचार प्रसारको अभाव र पुर्वाधारको कमजोर अवस्थाले अपेक्षित रुपमा पर्यटन प्रवर्धन हुन सकेको छैन । चालु तीन वर्ष भित्र प्रमुख पर्यटन गन्तव्यहरुको पहिचान गरी पुर्वाधारहरु निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) पर्यटक आगमनका लागि सबै वडामा सडक सञ्जाल पुगेको,
ख) वन पर्यटनका लागि आवश्यक वन क्षेत्रको उपलब्धता रहेको,
ग) पर्यटनसँग स्थानीय उत्पादनलाई जोड्न सकिने,

चुनौती

क) पर्यटन क्षेत्रमा सार्वजनिक तथा निजी लगानी बढाउनु,
ख) पर्यटनमैत्री होटेल तथा होमस्टेहरू सञ्चालन गराउनु,
ग) पर्यटन सुरक्षाको ग्यारेन्टी गर्नु,
घ) पर्यटकीय क्षेत्रसम्म सुविधा सम्पन्न सडक विस्तार गर्नु ।

३. सोच

"पर्यटन क्षेत्रको सुधार र विस्तारः ताराखोलामा रोजगारी र आयको आधार"

४. उद्देश्य

क) पर्यटन सम्भावित स्थानहरूमा पूर्वाधार निर्माण गर्नु,
ख) स्थानीय नागरिकहरूलाई पर्यटन शिक्षा र पर्यटन बजारीकरण गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिकाका पर्यटन सम्भावित स्थलहरूको पूर्वाधार विकास तथा सौन्दर्यीकरण गर्ने ।

ख. गाउँपालिकाबासीहरूलाई पर्यटन शिक्षा र पर्यटनको बजारीकरण गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १२

पर्यटन क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
पर्यटन आवागमन		२०	३०	५०	१००
गापा भित्रको औषत बसाई		१	२	३	३
रोजगारी		२३५	२४०	२४५	२५०
होमस्टे सञ्चालन		५	५	६	७
पर्यटन पदमार्ग निर्माण	कि.मि.	३	५	७	९
कोसेलीघर स्थापना तथा सञ्चालन		०	०	०	१
पर्यटन गन्तव्यस्थलमा पुर्वाधार निर्माण		२	४	५	७

ग. उद्योग तथा वाणिज्य

१. पृष्ठभुमी

स्थानीय रुपमा पर्याप्त कच्चा पदार्थ भए पनि स्थानीय परम्परागत रुपमा अल्लो, नेपाली कागज लगायत उद्योगहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । स्थानीय रुपमा प्राप्त हुने कच्चा पदार्थहरुलाई आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गरी उत्पादनहरुलाई बजारको पहुँच सम्म पुर्याई स्रोत साधनको समुचित प्रयोगद्वारा रोजगारी श्रृजना र गरिबी निवारण गर्नसक्ने देखिन्छ । औद्योगिक ग्रामको स्थापनासँगै गाँउपालिकामा छरिएर रहेका साना उद्योगहरुलाई एकिकृत गरी आधुनिक प्रविधीयुक्त बनाउन सकिने देखीन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरू प्रशस्त हुने गरेको,

ख) नगदे बालीहरू जस्तै आलु, अदुवा, खुर्सानी, बेसार, र तरकारी आदि उत्पादन हुने गरेको,

ग) लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूका लागि कच्चा पदार्थहरूको उपलब्धता रहेको,

घ) गाउँपालिकाको ५ वटै वडामा मोटरबाटोको पहुँच भएको,

ङ) गलकोट, बागलुङ, बुर्तीबाङ, बनी र पोखरा आदि बजारकेन्द्रहरू हुनु,

च) गाउँपालिकामा ठूलो जंगल क्षेत्र रहेको हुँदा वनजन्य कच्चा पदार्थहरूको उपलब्धता सहज हुने,

छ) गाउँपालिका क्षेत्रमा स्लेट ढुङ्गाको खानीहरू र खानी सम्भावित स्थानहरू प्रसस्त संख्यामा हुनु ।

चुनौती

क) लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको उत्पादनको गुणस्तरमा नियन्त्रण गर्न,

ख) भौगोलिक विकटता र दूर्गमताले उद्योग व्यवसाय सञ्चालनमा बाधा हुनु,

ग) उद्योग तथा व्यवसायमा दोहोरो करको व्यवस्था हुनु,

घ) युवाहरूलाई विदेशिनबाट रोक्नु र उद्योग व्यवसायमा आकर्शित गर्न,

ङ) उद्यमशिलता र संस्थागत संस्कृतिको विकास गर्न नसकिएको,

च) विचौलियाहरूबाट कृषक र साना उद्योगीहरू पीडित रहेको ।

३. सोच

"लघु तथा साना उद्योग र व्यापारको बिस्तार, ताराखोलाबासीको समृद्धिको आधार"

४. उद्देश्य

क) कृषि, पशु, वन र खनिज स्रोतहरूमा आधारित उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्ने,

ख) गाउँपालिकाबासीहरूलाई उद्यमशिलता तथा औद्योगिक सीपयुक्त तुल्याउने,

५. रणनीति

क. कृषि, पशु, वन र खनिज स्रोतहरूमा आधारित उद्योगहरूको विकासका लागि प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने ।

ख. गाउँपालिकाबासीहरूलाई उद्यमशिलता तथा औद्योगिक सीपहरू उपलब्ध गराउने ।

ग.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १३

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
निकासीमा बृद्धि		०	०.१	०.५	१
व्यवशाय दर्ता प्रकृया अनलाईन प्रणालीमा ल्याउने		०	१	२	२
बजार अनुगमन		१	१	२	२
उद्योग स्थापना		२४	२८	३०	३१
उद्योगमा रोजगारी		४००	५००	६००	७००
स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना		२४	२८	३०	३१

घ. सहकारी

१. पृष्ठभुमी

सिमित मात्रामा रहेका सहकारी संस्थाहरुमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग भएको छैन । स्थानीय सरकारले अनुगमन दर्ता खारेजी, कारबाही लगायतको अधिकार प्राप्त गरेको भएपनि दक्ष जनशक्तिको अभावमा विगतका वर्षहरुमा पर्याप्त मात्रामा अनुगमन हुन नसकेकोमा गत आर्थिक वर्षबाट सहकारी सम्बन्धी तथ्याङ्क अद्यावधिक र अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिएको छ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्षेत्र रहेका सहकारीहरुलाई रोजगारीमुलक उत्पादनशील बनाउनु तथा सहकारीलाई सुशासन युक्त बनाई गरिबी निवारणमा यसको प्रभावकारी उपयोग गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

ङ) सहकारी क्षेत्रमा नियमनकारी संस्थाको भूमिका कमजोर हुनु,
च) सहकारी संस्थाहरूलाई आर्थिक रुपमा सक्षम र दिगो तुल्याउनु,
छ) सहकारीलाई दूर्गम क्षेत्रका विपन्न घरधुरीहरूमा पुर्याउनु,
ज) सहकारीमा संकलन भएको पूजीलाई उत्पादन र रोजगारीसँग जोड्नु ।

अवसर

क) गाउँपालिकाले सहकारी सम्बन्धी ऐन तथा कार्यविधि लागू गर्न सक्ने,
ख) सहकारी विकास र नियमन सम्बन्धमा संघ र प्रदेश कानुनी तथा संरचनागत व्यवस्था कायम रहनु,
ग) सहकारी प्रति स्थानीय नागरिकहरू सकारात्मक हुनु ।

३. सोच

“सहकारीमा सबै नागरिकलाई आवद्धताः ताराखोलामा समृद्धि र सुशासनको प्रतिवद्धता”

४. उद्देश्य

क) सहकारी मार्फत लक्षित र विपन्न वर्गलाई आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तरणमा सहभागी गराउनु,
ग) सहकारी संस्थाहरूलाई उत्पादनमूलक र आयमूलक गतिविधिमा केन्द्रित गराई सदस्यहरूको समृद्धि तर्फ योगदन गराउनु ।

५. रणनीति

क. सहकारीमा आवद्ध लक्षित वर्गको आर्थिक सामाजिक सशक्तीकरणमा केन्द्रित गराउने ।

ख. सहकारी संस्थाहरूलाई उत्पादनमूलक र आयमूलक गतिविधिमा केन्द्रित गराइनेछ ।

घ.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १४

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित नतिजा सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
सहकारी संस्था		१३	१३	१३	१४
सहकारी संस्थाको कुल सदस्यता		१६६७	१६६७	१६६७	१७१७
प्रत्यक्ष रोजगारी		१३	१३	१३	१४
अप्रत्यक्ष रोजगारी					
सहकारी संस्थाको तालिम प्राप्त जनशक्ति		१०	१२	१५	२०
सहकारी अनुगमन तथा नियमन		१	१	१	२

४.१.१. आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

अ. कृषि र पशु विकास

तालिका नं. १५

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्धेश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ती	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	यान्त्रीकरण सहायता (प्लाष्टिक टनेल,मिनि टिलर,आलु तथा मकै रोप्ने मेसिन	कृषि उत्पादनमा वृद्धि	०८०।०८१ देखि ०८३।०८४	२०००	गाउँपालिकाको कृषि उत्पादनमा वृद्धि भएको हुनेछ ।
२	बाँझो जमितमा खेति प्रोत्सहान कार्यक्रम र उत्पादनमा आधारित अनुदान(मकैको विउ, किवि,अलैंचि,सिमि,तरकारि,दुध)	बाँझो जमिनको सदुपयोग	०८०।०८१ देखि ०८३।०८४	३०००	बाँझो जमिनको सदुपयोग हुनुको साथै नगदेबालीको उत्पादन वृद्धि भई आर्थिक विकासमा टेवा पुगेको हुनेछ ।
३	भेटेरिनरी डिस्पेन्सरीमा औषधी खरिद	पशुजन्य रोग नियन्त्रण	०८०।०८१ देखि ०८३।०८४	३०००	पशु औषधी सेवामा व्यापकता आई रोगबाट मर्ने पशुको संख्यामा उल्लेख्य कमी आएको हुनेछ ।
४	बँगुर,पाडा पाडी, बाखा,कुखुरा,चल्ला, अण्डा लगायत उत्पादन अनुदान तथा साझेदारी कार्यक्रम	दुग्ध तथा मासु उत्पादनमा वृद्धि	०८०।०८१ देखि ०८३।०८४	५००००	गाउँपालिका दुध तथा मासुजन्य उत्पादमा आत्मनिर्भर हुने भएको हुनेछ ।
५	चल्ला उत्पादन हेचरि मेसिन खरिद	चल्ला उत्पादमा वृद्धि	०८१।०८२	१५००	चल्ला उत्पादनमा उल्लेख्य वृद्धि भएको हुनेछ ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. पर्यटन

तालिका नं. १६

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	करिमेला र अन्य नमुना पर्यटकीय गाउँ	पर्यटन प्रबर्धन	०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	६०००	पर्यटन गन्तव्यहरुको विकास भएको हुने ।
२	पार्क तथा साँस्कृतिक पूर्वाधार निर्माण	सस्कृतिको प्रचार प्रसारबाट पर्यटन प्रबर्धन	०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	६०००	मगर लगायत जातिहरुको संस्कृति संरक्षण भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. उद्योग तथा वाणिज्य

तालिका नं. १७

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम\आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	औद्योगिक ग्राम स्थापना	उद्योग स्थापना उत्पादन बृद्धि र रोजगारी श्रृजना	०८१/८२ देखि ०८३।८४ सम्म	३००००	औधोगिक ग्रामको स्थापना भएको हुने ।
२	उद्यमी क्षमता विकास कार्यक्रम	उद्यमशिलता विकास	०८१/८२ देखि ०८३।८४ सम्म	५०००	उद्यमीहरुको सीप विकास भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. सहकारी

तालिका नं. १८
सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्टयाई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	सहाकरी जनशक्ति उत्पादन र व्यवस्थापन	सक्षम सहकारी बिकास	०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	१५००	सहकारीलाई तालिम प्रदान गरेको हुने ।
२	सहकारी रोजगारी बृद्धि कार्यक्रम	रोजगारी श्रृजना र गरिबि निवारण	०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	सहकारीले नै बजेट व्यवस्था गर्ने	रोजगारी सृजना भएको हुने ।
३	स्थानिय उत्पादन तथा बजारिकरण अनुदान कार्यक्रम (सहकरि मार्फत)	सहकारी मार्फत उत्पादन वृद्धि	०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	६०००	सहकारीसँगको साझेदारीमा स्थानीय उत्पादनको वृद्धि साथै सहज बजारीकरणको व्यवस्था भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.२. सामाजिक विकास

क. शिक्षा

१. पृष्ठभुमी

सामुदायिक विद्यालयहरुको गुणस्तर सुधार गरी शिक्षा क्षेत्रबाट उत्पादित जनशक्ति राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रतिस्पर्धी बनाउनु आजको आवश्यकता हो । व्यवसायिक शिक्षामा जोड दिई शैक्षिक बेरोजगार उत्पादन हुने वर्तमान समस्यालाई सामाधान गर्नुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा हाल रहेका विद्यालयहरुमा पर्याप्त भौतिक पुर्वाधार भए पनि शिक्षकहरुको संख्यामा कमी, विद्यार्थीहरुको सामुदायिक विद्यालय छोड्ने दरमा बृद्धि लगायतका समस्या रहेको देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) विद्यालयहरूमा भवन, कोठा, फर्निचर तथा अन्य पूर्वाधार यथेष्ट रहेको,
ख) विद्यालय बस सञ्चालनका लागि सडको सुविधा रहेको,
ग) आवासीय विद्यालय सञ्चालनका लागि भौतिक पूर्वाधार पुग्दो मात्रामा रहेको,
घ) प्रविधिमा आधारित शिक्षाको लागि सूचना प्रविधिका सामाग्रीहरू उपलब्ध रहेको ।

चुनौती

क) सरकारी विद्यालयहरूमा शैक्षिक गुणस्तर उच्च बनाउनु,
ख) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन दायित्व क्रमशः बढ्दै जानु,
ग) वसाइँसराइको कारण विद्यालयहरू क्रमशः रित्तिँदै जानु,
घ) विद्यालयका शिक्षण सिकाइलाई खोज, अनुसन्धान र नवप्रवर्तनका विधिहरू उपयोग गर्न,
ङ) विद्यालय सञ्चालक समिति र प्रधानाध्यपको क्षमता सवलीकरण गर्नु ।

३. सोच

शिक्षा, विज्ञान र नवप्रवर्तनमा विकास, ताराखोलाबासीको समृद्धिको निकास ।

४. उद्देश्य

क) शिक्षण संस्थाहरूको संस्थागत विकास गरी शिक्षण सिकाइलाई सहज तुल्याउनु,
ख) शिक्षक र अभिभावकहरूको क्षमता विकास गरी शैक्षिक जिम्मेवारीमा प्रेरित गर्नु,
ग) शिक्षामा सबैको पहुँच सूनिश्चित गर्नु,

घ) विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर नियन्त्रण र प्रवर्द्धन गर्नु,

ङ) प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाको प्रवर्द्धन गर्नु ।

५. रणनीति

क. शैक्षिक पूर्वाधार र संरचनाको विकास गरी शिक्षण सिकाइका लागि उपयुक्त वातावरण तयार गर्ने ।

ख. शिक्षकहरूको पेसागत क्षमता तथा अभिभावकहरूलाई बालबालिकाको शैक्षिक विकासमा अभिभावकको भूमिकामा सुधार ल्याउने ।

ग. आधारभूत शिक्षामा सबैको पहुँचको सूनिश्चित गर्ने ।

घ. विद्यालयको शिक्षण सिकाइ सुधारका लागि शैक्षिक गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुधारका लागि पहल गर्ने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १९

सूचक	शिक्षा क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
खूद भर्ना दर					
आधारभुत तह (कक्षा १-५)		९९	९९	९९.५	१००
आधारभुत तह (कक्षा ६-८)		९७.६	९५	९७	९९
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)		५९	७५	८५	९०
विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा\खुद भर्नाको आधारमा)		३.१२	२	१.५	१
एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत	%	७२	७३	७४	८५
बिद्यालय भवन निर्माण		६	०	१	१
विद्यालय शौचालय निर्माण कार्यक्रम		०	०	१	१
ईलर्निङ्ग, डिजिटल कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम (विद्यालय संख्या)			०	१	१
स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यक्रम (कक्षा)		१-३	५-१	६-८	
शेक्षिक जनशक्ति व्यवस्थापन					

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ख. स्वास्थ्य

१. पृष्ठभुमी

आधारभुत शिक्षा र स्वास्थ्य स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने गरी संविधानमा प्रत्याभुत गरिएको छ । गाउँपालिकामा स्वास्थ्य शाखा सहित प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकीहरुको व्यवस्था रहेको छ । नेपाल सरकारको स्थानीय तहमा एक एक वटा अस्पताल निर्माण गर्ने घोषित नीति रहेको छ । बाल मृत्यूदर, मातृ मृत्युदर घटाई बेला बेलामा हुने महामारीहरुको नियन्त्रण गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) स्वास्थ्य सेवा व्यवस्था सम्वन्धी कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था विद्यमान रहेको,

ख) संघ तथा प्रदेश सरकारहरूबाट कानुनबमोजिमका स्वास्थ्य क्षेत्रका सशर्त कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहेको,

ग) गाउँपालिकाका अधिकांश भौगोलिक क्षेत्रमा सडक सुविधा पुगेको,

घ) स्वास्थ्य उपचार सेवा र औषधि आपूर्तिमा सहजता रहेको,

ङ) सुगमताको कारण स्वास्थ्यकर्मीहरू लामो समयसम्म सेवामा रहने गरेको,

च) पोखरा, बालग्लुङ, बेनी नजिकै रहेकोले वरिष्ठ चिकित्सकहरूको सेवा लिनदिन सकिने अवसर रहेको ।

चुनौती

क) स्वास्थ्यमा सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यविधि तर्जुमा तथा लागू गर्नु,

ख) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको बीच समन्वय तथा सहकार्य प्रभावकारी तुल्याउनु,

ग) स्वास्थ्यमा नागरिकको सहभागिता बढाउनु,

घ) आधुनिक प्रविधिको उपलब्धता र प्रयोग बढाउनु,

ङ) स्थानीय स्तरमै उपलब्ध हुने स्वास्थ्यकर र पोसिलो खानेकुराको उत्पादन तथा उपभोगमा ह्रास आएको,

च) बजारमा अधिक प्रशोधित खानेकुराहरूको उपलब्धता बढेकोले जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन तथा पोषण सुधारमा चुनौती भएको,

३. सोच

"नागरिकको स्वास्थ्य र पोषणमा सुधार, समग्र समृद्धिको मुख्य आधार"

४. उद्देश्य

क) आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा गुणस्तर बृद्धि गर्नु,

ख) आधारभूत स्वास्थ्यमा स्थानीय नागरिकको पहुँच बढाउनु,

ग) गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रमहरू लागू गर्नु ।

५. रणनीति

क. आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा गुणस्तर बृद्धि गर्नु पूर्वाधार तथा उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।

ख. आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा गुणस्तर बृद्धि गर्नु दक्ष जनशक्ति व्यवस्था गर्ने ।

ग. सर्ने नसर्ने र मानसिक रोगको रोकथाम र नियन्त्रण गर्ने ।

घ. स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास र संस्था सञ्चालन अनुदान उपलब्ध गराउने ।

ङ. स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।

च. स्वास्थ्यमा गुणस्तर बृद्धि गर्न र निजी क्षेत्रको समेत संलग्नता बढाउन एकीकृत अभियान सञ्चालन गर्ने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २०

सूचक	स्वास्थ्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
मातृमृत्यू संख्या	जना	२३९	२२१	२०३	१८५
पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यू संख्या	जना	३९	३५	३१	२७
स्वास्थ्य संस्थाहरुको क्षमता विकास र व्यवस्थापन	कार्यक्रम संख्या	१०			
अस्पताल निर्माण (संख्या)	वटा	०		१	२
स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण		१			
ई-स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था		०	०	१	१
स्वास्थ्य जनशक्ति विकास (संख्या)		८	१०	१२	१४

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

१. पृष्ठभुमी

प्रदेश सरकारको एक घर एक धारा निर्माण कार्यक्रम तथा गाउँपालिकाले नेपाल स्वास्थ्यका लागि खानेपानी (नेवा) गैर सरकारी संस्थासँगको साझेदारीमा गाउँपालिका भित्रका अधिकांश बस्तीहरुमा गुणस्तरीय खानेपानी सेवाको विस्तार भइसकेको छ । यद्यपी कतिपय टोल तथा वस्तीहरुमा सानो स्तरका खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । पानीको मुहानको सुरक्षा तथा स्वच्छ खाने पानीको सुनिश्चितता आजको आवश्यकता हो । घना वस्ती भएका गाउँहरुमा खानेपानी र ढलनिकासको प्रवन्ध गरी सफा र स्वच्छ गाउँपालिका निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा खानेपानीको मुहानहरूको उपलब्धता रहनु,
ख) खानेपानी लिफ्टिङका लागि खोलाहरूमा सफा पानी उपलब्ध हुनु,
ग) सरसफाइ सम्बन्धमा नागरिकहरूको सचेतना स्तर उच्च हुनु ।

चुनौती

क) खानेपानीको मुहानहरूको उचित व्यवस्थापन गरी स्रोतको संरक्षण गर्नु,
ख) सबै घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानी दिगोरुपमा उपलब्ध गराउनु,
ग) बस्तीहरूमा ढल निकासको उचित प्रबन्ध गर्न नसक्नु,
घ) भूमिहिन र विपन्न वर्गहरूको आवास सजावटको सवालको सम्बोधन गर्नु,
ङ) दैनिक रुपमा उत्पादन हुने फोहोरको उचित विसर्जन र उपयोग गर्नु ।

३. सोच

"घरघरमा सुरक्षित खानेपानी र सरसफाइको व्यवस्था, ताराखोलाबासीको स्वस्थ जीवनको सुनिश्चितता"

४. उद्देश्य

क) गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित खानेपानीहरूको स्रोत संरक्षण र विकास गर्नु,
ख) पूर्ण सरसफाइयुक्त गाउँपालिका निर्माण गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिका क्षेत्रमा हाल सञ्चालनमा रहेका खानेपानीका मुहान तथा स्रोत संरक्षण गर्ने ।

ख. गाउँपालिकामा पूर्ण सरसफाइ अभियान सञ्चालन गर्ने ।

ग.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं.२१

सूचक	खानेपानी तथा सरसफाईउपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत	%	९९	९९	९९	९९
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा	%	१०	२०	३०	४०
खानेपानी मुल संरक्षण (मुल संख्या)	%	५	३	५	१०
एक घर एक धारा निर्माण	%	६०	६५	७५	८०
सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण (संख्या)	%	१	१	१	१

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

घ.संस्कृति प्रवर्द्धन

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकामा बर्षै भरी लाग्ने पर्व र मेला यहाँका विशिष्ट पहिचान हुन् । गाउँपालिकाको विभिन्न वडा तथा गाउँहरुमा बर्षै भरी कुनै न कुनै मेला पर्व लागि रहेको हुन्छ । परम्परागत रुपमा मगरहरुले मनाउदै आएको असारे मेला, भुष पोल्ने मेला, सिस्नो खोस्ने मेला लगायत बर्षै भरी मेला र पर्वहरु मनाउने यहाँको प्रचलन रहेको छ । मेला पर्वबाट यहाँको मौलिक संस्कृति नयाँ पुस्ताहरुमा हस्तान्तरण भैरहेको छ भने अर्कोतिर यसबाट पर्यटन प्रबर्द्धनमा निकै ठुलो टेवा पुग्ने देखिन्छ । गाउँमा रहेका परम्परागत घरायसी सामाग्री, परम्परागत कृषि औजारहरु लगायत दैनिक प्रयोगमा आउने सामाग्रीहरुको संरक्षण गरी यहाँको पर्वहरुको संरक्षण गर्नु पर्ने देखिन्छ । जसको लागि गाउँपालिकाले सांस्कृतिक संग्रहालय भवन निर्माण गरेको छ भने मगर जातिको संस्कृतिलाई जगेर्ना र प्रचार प्रसार गर्ने गरी उक्त संग्राहलय भवनमा आन्तरिक व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) स्थानीय नागरिकहरू आफ्नो संस्कृति संरक्षणमा सचेत र जानकार रहेको,

ख) संस्कृति संरक्षणमा स्थानीय नागरिकहरूको जनसहभागिता उच्च रहने गरेको,

ग) संस्कृति संरक्षण र विकासको क्षेत्रमा संघ तथा प्रदेश सरकारहरूले लगानी गर्ने गरेको

चुनौती

क) स्थानीय संस्कृतिको जगेर्ना र पुस्तान्तरण गर्नु,

ख) संस्कृति संरक्षणलाई दोस्रो प्राथमिकतामा राख्ने गरिएको,

ग) संस्कृतिलाई पर्यटन व्यवसायसँग जोड्न ।

३. सोच

"स्थानीय संस्कृतिको संरक्षण र सम्वर्द्धन, ताराखोलाबासीको सुसंस्कृत जीवन"

४. उद्देश्य

घ) सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्नु,

ङ) धार्मिक सम्पदा तथा शक्तिपिठहरूको निर्माण र संरक्षण गर्नु,

च) सांस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिकाका स्थानीय सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण तथा विकास गर्ने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २२

सूचक	संस्कृति प्रबर्द्धन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
सास्कृतिक प्रोफाईल निर्माण		०	०	१	१
कला संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम (संख्या)		०	०	१	२
स्थानीय जात्रा, मेला, पर्व हरुको अध्ययन (कार्यक्रम संख्या)		०	०	१	१
सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण		१	१	१	१

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ङ. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

१. पृष्ठभुमी

समाजमा रहेका लैंगिक असमानता र राज्यका विभिन्न अवसरबाट बञ्चित वर्गको उत्थानको निमित्त सामाजिक समावेशीकरण तथा लैंगिक समानताको विषय महत्वपूर्ण हुन्छ । राज्यका विभिन्न अवसरहरुमा आरक्षणको व्यवस्था गरिएको भए पनि आरक्षणबाट मात्र सबैले अवसरमा सहभागी हुन पाएको अनुभुति गर्न सकेको अवस्था छैन भन्ने गुनासो सुन्ने गरिन्छ । महिला हिंसा, बालबिवाह लगायतका समस्या हालसम्म पनि समाजमा विद्यमान रहेको पाईन्छ । दलित, जनजाती, आदिवासी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, एकल महिला, द्वन्द्व पिडित परिवार, गरिबीको रेखामुनि रहेको वर्ग समेतलाई सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुँदै आए पनि त्यस्ता कार्यक्रमहरुको प्रभावकारीताको कमी देखिएकाले स्थानीय सरकारले लक्षित समुदायको जीवनस्तरमा परिवर्तन हुने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) महिला, बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्गका संरक्षण, सशक्तीकरण र विकासका लागि संविधान र बहुसंख्यक कानुनहरूमा व्यवस्था हुनु,

ख) महिला, बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्ग लगायतका नागरिकहरूमा सामाजिक सवालमा चेतनास्तर बृद्धि हुनु,

ग) गाउँपालिका आफैले लक्षित वर्गका लागि आवश्यक कार्यक्रम योजनामा समावेश गर्न र कार्यान्वयन सक्नु,

घ) लक्षित वर्गका लागि क्षमता विकास, सामाग्री सहयोग तथा अन्य सेवाका लागि सहजता रहेको ।

चुनौती

क) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उत्तरदायी बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन,

ख) महिला, दलित र विपन्न वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तीकरण गर्नु,

ग) समाजका हरेक तहमा महिलाको नेतृत्ववदायी भूमिकामा सहजता ल्याउनु,

घ) बालबालिकाहरू कुलत र दूर्व्यासनीमा फस्नु,

ङ) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरूको आर्थिक सामाजिक सशक्तीकरण गर्नु,

३. सोच

"महिला बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गको विकास, समतामूलक समाजका निकास"

४. उद्देश्य

क) महिला हिंसामुक्त समाजको निर्माण गर्नु,

ख) बाल अधिकारको संरक्षण र विकासमा बालबालिकाको सहभागिता सुनिश्चित गर्नु,

ग) दलित, आदिवासी तथा उत्पिडित वर्गको सशक्तीकरण र विकासमा सहभागिता सुनिश्चित गर्नु,

घ) जेष्ठ नागरिकहरूलाई आधारभूत सेवामा पहुँच गराउनु,

ङ) अपांगता भएको नागरिकहरूको सशक्तीकरण र विकासमा सहभागिता सुनिश्चित गर्नु,

५. रणनीति

क. महिला तथा लैंगिक अल्पसंख्यक हिंसामूक्त समाजको निर्माण गरी लैंगिक समानता कायम गर्ने ।

ख. बाल अधिकारको संरक्षण गर्दै विकासमा बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता बढाउने ।

ग. दलित र उत्पीडित वर्गको सशक्तीकरण गरी विकासमा समानुपातिक सहभागिता अभिबृद्धि गर्ने ।

घ. जेष्ठ नागरिकहरूलाई आधारभूत सेवामा पहुँच अभिबृद्धि गराउने ।

ङ. अपांगता भएको नागरिकहरूको सशक्तीकरण र विकासमा सहभागिता बढाउने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २३

सूचक	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
प्रत्यक्ष लैंगिक उत्तरदायी बजेट (प्रतिशत)					
महिला हकहित सम्बन्धी स्थानीय कानून तर्जुमा (संख्या)	संख्या	०	०	०	१
अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्झौता बमोजिम लैगिक सचेतना कार्यक्रम (संख्या)	संख्या	१	१	१	२
महिला उद्धमी (संख्या)	जना	८८	९०	१००	१००
सीपमुलक तालिम प्राप्त अपांगता भएका व्यक्ति	जना	०	५	१०	२०
जेष्ठ नागरिकमैत्री कार्यक्रम	संख्या	३	४	५	६
बाल मैत्री गाउँपालिका घोषणा	वर्ष भित्र	तीन वर्ष भित्र	०	०	१
दलित उत्थान तथा रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगारी प्राप्त गर्ने दलित	जना	४०	४५	५०	६५
आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम संख्या	संख्या	०	१	१	२
गरिव विपन्न परिवार पहिचान	वर्ष भित्र	तीन वर्ष भित्र	पहिचान		१

४.२.१. सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

तालिका नं. २४

क. शिक्षा

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
२	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण	स्थानीय पाठ्यक्रमको निर्माण गरी लागु गर्ने	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	१०००	आधारभूत तहमा स्थानीय पाठ्यक्रमको निर्माण भई लागु भएको हुने
३	स्थानिय पाठ्यपुस्तक छपाई		२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	२५००	
४	प्राथमिक तह कक्षा ३-५ मा अतिरिक्त कक्षा संचालन	विद्यार्थीमा अतिरिक्त सीपको विकास गर्ने	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	३०००	विद्यार्थीहरुमा शैक्षिक ज्ञान सँगसँगै अतिरिक्त सीपको विकास भएको हुने
५	सामुदायिक विद्यालयमा विज्ञान तथा गणित प्रयोगशाला व्यवस्थापन	व्यवहारिक ज्ञानको विकास गर्ने	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	५०००	प्रविधिमैत्री शिक्षा मार्फत व्यवहारिक ज्ञानको विकास भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिइएको छ ।

ख. स्वास्थ्य

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	सुनौलो १००० दिनका आमाको लागि पोषिलोखाना	गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको स्वास्थ्य सुरक्षा	निरन्तर	७००	सुनौला हजार दिनका आमाहरुको स्वास्थ्यमा विशेष सुधार भई शुन्य शिशु तथा मातृ मृत्युदर युक्त गाउँपालिका निर्माण भएको हुने
२	औषधि तथा ल्याब रियजेन्ट खरिद	निशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवा	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	४०००	गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण नागरिकहरुमा गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुगेको हुने
३	ग्रामिण घुम्ति घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	वृद्ध तथा अशक्त स्वास्थ्य सेवा	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	१०००	वृद्ध तथा अशक्त नागरिकहरुको आधारभूत स्वास्थ्य परिक्षण सेवा घर-घरमै पुगेर सञ्चालन भएको हुने
४	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र	आयुर्वेदिक औषधी सेवा प्रदान	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	१५००	नागरिकहरुमा आयुर्वेदिक औषधी तथा योग साधना सम्बन्धी चेतनाको वृद्धि भई स्वस्थ नागरिक युक्त गाउँपालिका निर्माणमा टेवा पुगेको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिइएको छ ।

ग. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	जनयुद्ध दिवस तथा शहिद परिवार जिवन निर्वाह भत्ता शहिद सप्ताह र अन्य दिवश	शहिद परिवारको जीवन निर्वाह तथा चेतना अभिवृद्धि	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	३०००	शहिदको सम्मानयुक्त तथा चेतनशिल समाजको निर्माण भएको हुने ।
२	महिला नेतृत्व तथा क्षमता विकास कार्यक्रम	महिला नेतृत्वको विकास गर्ने	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	१०००	राजनीतिक नेतृत्वमा महिला प्रतिनिधिको संख्या वृद्धि भएको हुने ।
३	बालमैत्रि स्थानिय शासन घोषणा कार्यक्रम	बालमैत्री स्थानीय तह स्थापना गर्ने	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	१५००	बालमैत्री पूर्वाधार तथा शासन सञ्चालनयुक्त गाउँपालिका घोषणा भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिइएको छ ।

४.३. पूर्वाधार विकास

क. सडक तथा पुल

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने मुख्य सडकको रुपमा रहेको शहिद मार्ग संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा कालोपत्रे गर्ने कार्यको शुरुवात चालु आ.व. बाट हुनेछ । अन्य शाखा सडकहरुलाई स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने बनाउने गरी मर्मत तथा स्तरोन्नतीको कार्य भई रहेको छ । हरिचौर देखि तारासम्मको मुख्य सडकको स्तरोन्नती गरी पिच गर्ने कार्य भैरहेको छ । घुस्मेली र अर्गल जोड्ने सडकको निरन्तर रुपमा स्तररोन्नती कार्य हुँदै आइरहेको छ । छरिएर रहेको वस्तीमा सबै टोलहरुमा मोटरबाटो पुर्याउने कार्य तत्काल सम्भव नभए पनि गाउँपालिकाको केन्द्र देखि वडा कार्यालय र मुख्य वस्तीहरु जोड्ने मोटरबाटो स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) रणनीतिक सडकका लागि संघ र प्रदेशले लगानी गर्ने व्यवस्था हुनु,

ख) सडक तथा पुल निर्माणका लागि निर्माण सामाग्री र दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता रहेको ।

चुनौती

क) रणनीतिक सडकहरूको लेन विस्तार र कालोपत्रे गर्ने बजेट व्यवस्था गर्नु,

ख) कच्ची सडकहरूको स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिने बनाउनु,

ग) खोला खोल्सीहरूमा पुल तथा कलभर्ट निर्माण गर्ने बजेट व्यवस्था गर्नु ।

३. सोच

"सडक, पुल र यातायातको विकास, ताराखोलाबासीको समृद्धिको निकास"

४. उद्देश्य

क) गाउँपालिकाका सबै वडा र टोल बस्तीहरूमा सडकको पहुँच विस्तार गर्नु,

ख) सडकको क्षमता र गुणस्तर सुधार गर्नु,

ग) आवश्यक स्थानहरूमा पुल, ढल, ह्युमपाइप, कलभर्ट आदि निर्माण गर्नु ।

५. रणनीति

क. सडक सञ्जालले नछोएका बस्तीहरूमा सडकको नयाँ ट्र्याक खोल्ने तथा सञ्चालित सडकहरूको स्तरोन्नति गर्ने ।

ख. सडक कालोपत्रे तथा लेन विस्तार गर्न पहल गर्ने ।

ग. गाउँपालिकाका आवश्यक स्थानहरूमा पुल ढल ह्युमपाइप कलभर्टहरू निर्माण गरी सडक यातायातलाई सुचारु गरिनेछ ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २५

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
नयाँ सडक निर्माण	कि.मि.	२	३	२	२
सडकको स्तरोन्नति	कि.मि.	१	३	५	८
झोलुङ्गे पुल निर्माण	संख्या	०	०	२	२
पक्की पुल निर्माण	संख्या	०	१	१	१
गाउँपालिका जोड्ने मुल सडक कालोपत्र (रिजालचोक माझखर्क अर्गल तारा सडक)	कि.मि.	०	०	०	१९.५
अन्य (शाखा) सडक कालोपत्र	कि.मि	०	०	०	०

ख. सिंचाई

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिका क्षेत्रमा धान खेती उत्पादन हुने क्षेत्र कम भए पनि स्थानीय जातका तरकारी तथा अन्य कृषि उपजहरुको लागि सिंचाईको आवश्यकता रहेको छ । गाउँपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा सशर्त अनुदान र समानिकरण अनुदानबाट साना सिंचाइ पोखरीहरुको लागि कृषकहरुलाई अनुदान दिने गरेको छ । व्यावसायिक कृषि उत्पादनको लागि सिंचाई पूर्वाधार निर्माण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

क. भौगोलिक अवस्थाको कारण सिंचाई पूर्वाधारमा प्रयाप्त लगानी जुटाउन ।

ख. सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराई कृषकहरुमा व्यावसायिक कृषि उत्पादनमा आकर्षण बढाउन ।

ग. तिव्र बसाईसराईका कारण बाँझो बनिरहेको खेतीयोग्य जमिनको सदुपयोग गर्न ।

अवसर

क. स्थानीय उत्पादनहरु प्रति कृषकहरुको बढ्दो आकर्षण ।

ख. सिंचाईको लागि नदि तथा पानीको मुहानको उपलब्धता ।

३. सोच

प्रयाप्त सिंचाई पूर्वाधार व्यावसायिक कृषि उत्पादन र रोजगारी वृद्धि ।

४. उद्देश्य

क. स्थानीय कृषि उपजमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन ।

ख. सिंचाईको माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु ।

५. रणनीति

क. साना सिंचाईमा कृषकहरुलाई अनुदान वितरण गर्ने ।

ख. व्यावसायिक कृषि फर्महरुमा सिंचाईको लागि प्रयाप्त अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।

ग. खानेपानी र सिंचाई सुविधालाई एकिकृत गरी दुवैको आवश्यकता पूरा गर्ने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २६

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
सिंचाई सेवा (तरकारी तथा अन्य खाद्यान्नको लागि)	हेक्टर	०			
साना सिंचाई कुलो निर्माण/पाईपबाट सिंचाई	सम्पन्न हुने आयोजना संख्या	०			

ग. भवन तथा शहरी विकास

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी भवनहरु मध्य हाल बनेका स्वास्थ्य चौकी वडा कार्यालय भवन तथा विद्यालय भवनहरु भुकम्प प्रतिरोधी रहेका छन । निजी आवासका भवनहरुलाई भुकम्प प्रतिरोधी बनाई सुरक्षित बस्ती बिकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। भवन निर्माण मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यन्वयनमा लैजानुपर्ने देखिन्छ । छरिएर रहेको वस्तीलाई एकिकृत बस्तीको रुपमा विकास गरी सम्पुर्ण सुविधाहरुलाई बस्तीमा केन्द्रित गर्न सके कम खर्चमा सबै सेवासुविधा पुर्याउन सकिने परिस्थिती श्रृजना हुन सक्छ । नक्सा पास गरी घर निर्माणको कार्य थालनी यसै आर्थिक वर्ष देखि शुरुवात गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिकामा एकीकृत वस्तीका लागि उपयुक्त स्थानहरू उपलब्ध रहेको,
ख) गाउँपालिका क्षेत्रमा फराकिलो जमिनको उपलब्धता भएको,
ग) खेल मैदान र सार्वजनिक निर्माणका लागि सार्वजनिक जग्गाको उपलब्धता भएको,
घ) निर्माण सामग्री र जनशक्तिको स्थानीय स्तरमा उपलब्धता भएको,

चुनौती

क) गाउँ गाउँमा स्थानीय भवन संहिता कार्यान्वयन गर्नु चुनौतिको रुपमा रहेको,
ख) एकीकृत वस्ती विकासको अवधारणा नागरिकलाई बुझाउन,
ग) जोखिमयुक्त क्षेत्रबाट बस्ती स्थानान्तरण गर्नु,
घ) माग भएका सामाजिक भवनहरूको निर्माण गर्न आवश्यक स्रोत जुटाउनु ।

३. सोच

"सुरक्षित बस्ती, आवास र संरचनाको विकास, ताराखोलाबासीको समृद्धिको निकास"

४. उद्देश्य

क) परम्परागत र अव्यवस्थित बस्तीहरूको सुधार गरी व्यवस्थित बस्ती विकास गर्नु,

ख) स्थानीय आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक भवन तथा अन्य पूर्वाधारहरू विकास गर्नु,

ग) भवन तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्नु ।

५. रणनीति

क. सुरक्षित क्षेत्रमा सुरक्षित वस्ती तथा भवनको अवधारणा लागु गरिनेछ ।

ख. गाउँपालिका क्षेत्रमा एकीकृत बस्ती विकास र वस्ती सुधार गरी जोखिममुक्त र सुविधायुक्त बस्ती निर्माण गरिनेछ ।

ग. गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थानीय नागरिकहरूको माग तथा आवश्यकतामा आधारित रही सार्वजनिक भवन तथा पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्ने ।।

घ. भवन तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रमा दिगोपन ल्याउन स्थानीय दक्ष जनशक्ति तयार गरिनेछ ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २७

सूचक	भवन तथा शहरी विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
वडा कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	१	१	१	१
कम्तिमा ५ शैयाको अस्पताल निर्माण	कामको प्रतिशत	०	५०	५०	०
विद्यालय भवन निर्माण	संख्या	१	१	२	२
सामुदायिक भवन निर्माण	संख्या	३	६	३	३
नक्सा पास गरी घर निर्माणको थालनी	आ.व. बर्ष	०	०	१	१
भवन निर्माण मापदण्ड लागू	लागू गर्ने वर्ष	०	०	१	१

घ. उर्जा

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकामा बिभिन्न स्थानमा जलविद्युत उत्पादन गर्न निजी क्षेत्रको सक्रियता बढेको छ । गाउँपालिकाका केही बस्तीहरुमा नपुग भएको विद्युत गत आर्थिक वर्ष देखि सम्पुर्ण रुपमा विस्तार भई उज्यालो गाउँपालिकामा परिणत भईसकेको छ । सशर्त अनुदानको रुपमा बैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमबाट संघीय सरकारको अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ । जसबाट गाउँपालिकाका सार्वजनिक स्थानहरुमा सोलार बत्ती जडान गर्ने कार्यको थालनी भएको छ भने प्रत्येक वर्षहरुमा सोलार बत्ती जडाको कार्यलाई थप गर्दै लगिएको छ । ताराखोला औद्योगिक ग्राम निर्माण भईसकेपछि विद्युत खपतको दर बढ्ने देखिन्छ । राष्ट्रिय प्रशारण लाईन र स्थानीय उत्पादनको प्रशारण लाईनमा सामान्जस्यता ल्याउन जरुरी रहेको देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिने ताराखोला/दरामखोला लगायतका अन्य खोलाहरू हुनु,

ख) गाउँपालिकाको कम उचाइ भएका बस्तीहरूमा वायोग्याँस प्लान्ट जडान र सञ्चालन मिल्ने,

ग) सबै वडाहरूमा सौर्य उर्जाका लागि पनि उपयुक्त भौगोलिक क्षेत्र रहेको,

घ) सडक यातायात सबै वडामा पुगेको हुँदा निर्माण तथा प्रविधिसँग सम्बन्धित सामाग्री ढुवानी गर्न सहजता रहनु ।

ङ) विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा जडानका लागि आवश्यक हुने दक्ष जनशक्तिको सहज उपलब्धता रहेको ।

चुनौती

क) जल विद्युत उत्पादनमा गाउँपालिकाको अधिकार नहुनु,

ख) विद्युत सेवालाई दिगो र भरपर्दो तुल्याउनु,

ग) सौर्य उर्जा र बायोग्याँस प्लान्ट स्थापना गर्न खर्चिलो हुनु ।

३. सोच

"सबैको घरमा विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको विस्तार, ताराखोलाबासीको आर्थिक समृद्धिको आधार"

४. उद्देश्य

क) सबै घरधुरीहरूमा विद्युत उर्जा पुर्‍याउनु,

ख) सबै घरधुरीहरूलाई नविकरणीय उर्जामा पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिकाका सबै घरधुरीहरूलाई विद्युत उर्जामा पहुँच गराउन पहल गरिनेछ ।

ख. वैकल्पिक उर्जा सम्भावना हेरी सबै घरधुरीहरूलाई वैकल्पिक उर्जामा पहुँच गराउने र सार्वजनिक महत्वका स्थानहरूमा वैकल्पिक उर्जा जडान गरिनेछ ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २८

सूचक	उर्जा उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	२९४७	२२००	३५००	३३५३
वैकल्पिक उर्जा (सौर्य उर्जा)	कि.वा.	१४.६	७.३	८	८

ङ. सञ्चार

१. पृष्ठभुमी

नेपाल टेलिकमको मोबाईल टेलिफोन सेवाले गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रलाई समेटेको छ । भौगोलिक विकटताले ल्याण्डलाईन विस्तार हुन सकेको छैन यद्यपी हाल टेलिकमको ४G सेवा विस्तारले मोबाईल मार्फत ईन्टरनेट सुविधा प्राप्त भएको पाईन्छ । ईन्टरनेट सेवाको विस्तार गरी स्वास्थ्य शिक्षा क्षेत्रमा सूचना र सञ्चार प्रविधीको प्रयोग बढाई सहज सचेतना बृद्धि गर्ने कार्य अगाडि बढेको छ । छरिएर रहेको बस्तीको कारण ईन्टरनेट सेवालाई तत्काल विस्तार गरी निशुल्क ईन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने अवस्था नभए पनि आफ्नै स्रोत साधनबाट ईन्टरनेट जडान गर्ने बानीको विकास भएको छ । सूचना तथा सञ्चार सेवाको प्रयोग गरी गाउँपालिकाले दिने सेवामा सहजता ल्याउन प्रयासरत रहेको देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका लागि प्राविधिक सामग्री तथा सेवा प्रदायकहरूको सहज उपलब्धता रहेको,

ख) गाउँपालिकाको अधिकांश क्षेत्रहरू मोबाईल फोन नेटवर्कको पहुँचमा हुनु,

ग) युवा पुस्ता सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा बढी अभिप्रेरित, जानकार र अभ्यस्त हुनु ।

चुनौती

क) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका सेवा प्रदायकले ग्रामिण क्षेत्रलाई प्राथमिकता नदिनु,

ख) सूचना प्रविधिको कारण बालबालिका र युवाहरूमा नकारात्मक प्रवृत्तिको विकास हुनु ।

३. सोच

"सूचना तथा सञ्चार प्रविधि पहुँच विस्तार, समृद्ध समाजको आधार"

४. उद्देश्य

क) सूचना तथा सञ्चारमा नागरिकको पहुँच विस्तार गर्नु,

ख) ई-सुरक्षा प्रविधिको विस्तार गर्नु,

ग) डिजिटल गाउँपालिका स्थापना गर्नु ।

५. रणनीति

क. नागरिकहरूलाई सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा सशक्तीकरण गर्ने ।

ख. डिजिटल गाउँपालिकाको अवधारणा लागू गर्ने ।

ङ. ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २९

सूचक	सञ्चार उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
ईन्टरनेटको पहुँच पुगेको जनसंख्या		७९५	१५००	२०००	३०००
आय आर्जनमा ईन्टरनेटको प्रयोग					

४.३.१. पुर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण

तालिका नं. ३०

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	नयाँ सडक निर्माण आयोजनाहरु	यातायातको सुविधा पुर्याउने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	३०००	सडक नपुगेको गाउँमा सडक सञ्जाल विस्तार भएको हुने
२	गाउँपालिका प्रवेश गर्ने मुख्य सडकहरु पिचगर्ने स्तरोन्नति गर्ने कार्यक्रम	यातायातको सुविधाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	७००००	मुख्य सडक पिच भएको हुने
३	झोलुङ्गेपुल निर्माण सम्बन्धी आयोजनाहरु	सहज आवागमन गर्ने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	५०००	ग्रामीण आवागमन सहज भएको हुने
४	पक्की पुल निर्माण	सहज आवागमन गर्ने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	५००००	सवारी साधन आवागमन सहज हुने
५	शाखा सडकहरुको स्तरोन्नति	सहज आवागमन गर्ने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	२००००	शाखा सडकहरुको स्तरोन्नती भई बाह्रै महिना सवारी साधन गुड्न सक्ने हुनु

६	बहुउद्धेश्यीय कर्भड हल	खेलकुद पूर्वाधारको निर्माण	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	३००००	वहुउद्देश्यीय कभर्ड हलको निर्माण सम्पन्न भई ठूला खेलकुद आयोजना सञ्चालन गर्न सक्षम भएको हुने
७	साना सिंचाई	सिंचाई सुविधा पुर्याई उत्पादन बृद्धि गर्ने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	३०००	कृषकहरुको कृषि उत्पादन बृद्दी हुने
८	वडा कार्यालय भवन निर्माण	सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने	२०८१।०८२ देखि ०८२।८३ सम्म	३००००	२ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण भएको हुने ।
९	५ शैयाको अस्पताल निर्माण	सर्वसुलब स्वास्थ्य सुविधा पुर्याउने	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	५०००	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण भएको हुने ।
१०	सामुदायिक भवन निर्माण कार्यक्रम	सामुदायीक सचेतना वृद्धि	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	४०००	सामुदायिक भवन निर्माण भएको हुने
	निजी क्षेत्रबाट जलविद्युत उत्पादन बृद्धि	उर्जा उत्पादन र व्यापर	२०८१।०८२ देखि ०८३।८४ सम्म	१५०००	बिद्युत उत्पादन बृद्दि भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

क. वन तथा भु-संरक्षण

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको अधिकांश भुभाग बन क्षेत्रले ओगटेको छ, काठको रुपमा प्रयोग गर्न सकिने सल्लोको प्रचुर उपलब्धता रहेको पाईन्छ । जंगलमा जडीबुटि, चरन क्षेत्र समेत भएकोले गाउँपालिकाको जंगललाई बहुक्षेत्रमा प्रयोग गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । औद्योगिक ग्राममा काष्ठ प्रशोधन उद्योग, जडिबुटि उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । सामुदायिक बनको अवधारणा अनुरुप समुदायको स्वामित्वमा रहेको बनको बनजन्य उत्पादनको बिक्रीबाट गाउँपालिकाले समेत आम्दानी बढाउन सक्ने देखिन्छ । बन उपभोक्ता समुहको आम्दानीलाई सामुदायिक विकासमा लगाई अर्थोपार्जनको माध्यम बनाउन सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिकाको १०४.०३ वर्ग किलोमिटर (८०.३२ प्रतिशत) भूमिमा वन क्षेत्र हुनु,

ख) वन संरक्षणमा तीनै तहका सरकारहरू बीच सहकार्य गर्न सकिने,

ग) वनहरूलाई समुदायमा हस्तान्तरण गरी व्यवस्थापन गरिनु,

घ) वनमा विभिन्न किसिमका जडिबुटीहरू हुन र उत्पादनको सम्भावना हुनु,

ङ) गाउँपालिका क्षेत्रमा तामाखानी र ढुङ्गाखानीका सम्भावित स्थानहरू प्रसस्त रहनु ।

चुनौती

क) वन व्यवस्थापनसँग सम्वन्धित सरोकारवालाहरू बीच समन्वय र सहकार्यमा कमी हुनु,

ख) सामुदायिक वन व्यवस्थापन सम्वन्धमा कानुनी अस्पष्टता हुनु,

ग) वन क्षेत्रलाई संरक्षण गर्दै आय आर्जनका स्रोतको रुपमा विकास गर्नु,

घ) दिगो रुपमा वन डडेलोको व्यवस्थापन नहुनु

ङ) खानी सञ्चालनका लागि स्थानीय तहको अधिकार नहुनु ।

३. सोच

"जंगल र खनिजको संरक्षण र उपयोग, ताराखोलाबासीको दिगो जीवनको आधार"

४. उद्देश्य

क) वनको दिगो संरक्षण तथा विकास गर्नु,

ख) खनिजको दिगो व्यवस्थापन गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिका क्षेत्रका वनहरूमा जैविक विविधता संरक्षण गर्दै जडिबुटी खेती प्रवर्द्धन गरी स्थानीय आय आर्जनको स्रोतको रुपमा स्थापित गरिनेछ ।

ख. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका खनिज सम्पदाको संरक्षण र उपयोग गरिनेछ ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३१

सूचक	वन तथा भु-संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
सामुदायिक बनबाट काठको उत्पादन	क्यूविक फिट				
बैज्ञानिक बन व्यवस्थस्थापन	हेक्टर				
बृक्षारोपण	हेक्टर				
वातावरण सचेतना कार्यक्रमबाट लाभान्वितको संख्या	जना				
जडिबुटि खोज तथा अनुसन्धान शुरु	शुरु गर्ने वर्ष				
काठमा आधारित उद्योग स्थापना	संख्या		१	१	१
बन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम संख्या	संख्या				

ख. जलाधार संरक्षण

१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पानीका मुहान रहेकोले यिनीहरुको संरक्षण गरी वातावरणमा सकारात्मक प्रभाव पार्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । ताराखोला गाउँपालिकाको मुख्य नदी रहेको र गाउँपालिकाको उत्पत्ति पनि यही नदीको नामबाट रहेकोले यसको मुहान संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । साथै खोलाले पार्ने नकारात्मक असरलाई न्यूनिकरण गरी अधिकतम लाभ लिन यसको सदुपयोग गर्नु जरुरी रहेको देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) निर्माण सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति स्थानीय स्तरमा उपलब्ध रहेको,

ख) सडक सुविधा भएकोले ढुवानीमा कठिनाइ नहुने,

ग) भूसंरक्षण र जलधार व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र अन्य निकायले लगानी गर्ने गरेको ।

चुनौती

क) भूसंरक्षण र जलधार व्यवस्थापन बढी खर्चिलो भएकोले समस्याहरूको उचित व्यवस्थापन हुन नसक्नु,

ख) गाउँबस्तीमा विस्तार भएका कच्ची सडकका कारण उत्पन्न हुने पहिरो र भूक्षयको समस्याको दिगो समाधान गर्नु,

ग) जथाभावि सडक विस्तारको कारण पानीका मुलहरू सुक्दै जाने समस्यालाई रोक्नु,

घ) भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापन सम्बन्धमा अलग्गै योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नु ।

३. सोच

"भूसंरक्षण तथा जलधारको दिगो व्यवस्थापन, ताराखोलाबासीको सुरक्षित जीवन"

४. उद्देश्य

क) गाउँपालिका क्षेत्रका भूमिको दिगो संरक्षण गर्नु,

ख) जलाधारको संरक्षण र उपयोग बढाउनु ।

५. रणनीति

क. नदी कटान क्षेत्रहरूको पहिचान गरी सोको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ख. जलाधारको संरक्षण र उपयोग बढाउने उपायको खोजी गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३२

सूचक	जलधार संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	०	१	२	२
जलाधार संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम	संख्या	०	१	१	१
मुल संरक्षण कार्यक्रम संख्या	संख्या	२	२	२	२

ग. जलवायु परिवर्तन

१. पृष्ठभुमी

विश्वव्यापि रुपमा भईरहेको जलवायु परिवर्तनबाट नेपाल र ताराखोला गाउँपालिका समेत अछुतो रहेको छैन । जलवायु परिवर्तनबाट गाउँपालिकाका परम्परागत खेतिपातीमा नकारात्मक असर देखिएको पाईन्छ । जलवायु परिवर्तन विश्वव्यापी समस्या रहेकोले यसलाई न्यूनीकरण र अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिकाले वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धमा स्थानीय कानुन तर्जुमा र लागू गर्न सक्ने,

ख) गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा सडक पहुँच पुगेको,

ग) वातावरण तथा जलवायु संरक्षण क्षेत्रमा संघ तथा प्रदेश सरकार र अन्य निकायहरूले समेत लगानी गर्ने गरेको ।

चुनौती

क) एकीकृत विपद् व्यवस्थापन प्रणाली कायम गर्नु,

ख) विपद् व्यवस्थापनमा संस्थागत सन्यन्त्र निर्माण र परिचालन गर्नु,

ग) भौगोलिक कठिनाइका कारण चाँडै विपद् व्यवस्थापन गर्न कठिनाइ हुनु,

घ) समुदायमा आधारित खोज तथा उद्दार सामग्रीहरूको पूर्वतयारी नहुनु,

ङ) फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धमा सबै नागरिकलाई सचेत तुल्याउनु ।

३. सोच

"विपद् व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जलवायु अनुकूलन अभियान, मानव र समस्त प्राणीको सुरक्षित जीवन"

४. उद्देश्य

क) गाउँपालिका र गाउँपालिकाबासीहरूलाई विपद् तथा महामारी न्यूनीकरणमा सक्षमता विकास गर्नु,

ख) गाउँपालिकाबासीलाई वातावरण संरक्षण तथा जलवायु अनुकूलन सम्बन्धमा क्रियाशील बनाउने ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिका र गाउँपालिकाबासीहरूलाई विपद् तथा महामारी न्यूनीकरण क्षेत्रमा सचेत र सक्षम बनाउने ।

ख. गाउँपालिकाबासीलाई वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धमा सचेत र क्रियाशील बनाउने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३३

सूचक	जलवायु परिवर्तन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
वातावरण मैत्री बजेट (Eco-Friendly Budget)	प्रतिशत	-	-	-	-
अनुकुलन कार्यक्रम	संख्या	-	-	-	-

घ. फोहरमैला व्यवस्थापन

१. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३४

सूचक	फोहरमैला व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
प्रत्येक वडामा ल्याण्डफिल्ड साईड निर्माण	संख्या			१	१
कुहिने फोहरलाई कम्पोष्ट मल बनाउने प्रविधीको प्रयोग गर्ने कार्यक्रमको शुरुवात	साल			१	१
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न वडाहरुलाई पुर्न सरसफाई वडा घोषणा	वडा संख्या	०	०	२	०
फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा टोल विकास संस्थालाई तालिम कार्यक्रम	तालिम संख्या		०	१	१
पुन प्रयोग गर्न मिल्ने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधी जडान वडा संख्या	वडा संख्या				१

ङ. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद् व्यवस्थापन

१. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३५

सूचक	जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद्व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	०	१	२	२
पहिरो नियन्त्रण	संख्या	०			
पहिरोको जोखिमयुक्त जमिन पहिचान गरी बृक्षरोपण कार्यक्रम	कार्यक्रम संख्या				
विपद् व्यवस्थापन कोष खातामा रकम जम्मा	रु लाख	४८	६०	७०	८०
विपद् व्यवस्थापन सामाग्री खरिद तथा व्यवस्थापन					
विपद सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा	निर्माण गर्ने आ.व.				

४.४.१. विषयगत क्षेत्रगत खर्च तथा कार्यक्रम/आयोजनाहरुको संक्षिप्त विवरण

अ. बन तथा भुसंरक्षण

तालिका नं. ३६

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति	लागत (रु हजारमा)	आगमी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	बन संरक्षण र समुदायलाई रोजगारी तथा आयआर्जन	०८१।८२		-बनको बैज्ञानिक व्यवस्थापन हुने -समुदायस्तरमा रोजगारी र आयआर्जन भएको हुने
२	वातावरण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम	-वातावरण सम्बन्धी समुदायमा जागरुकता ल्याउने	०८२।८३		वातावरण सम्बन्धी सचेत नागरिकको विकास भएको हुने
३	जडिबुटि खोज तथा अनुसन्धान	आयआर्जन बृद्धि	२०८२।०८३		जडिबुटि पहिचान भएको हुने
४	जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना	२०८२।०८३		नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरी जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना भएको हुने
५	काठमा आधारित उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण	२०८३।०८४		निजी क्षेत्रद्वारा औधोगिक ग्राममा काठमा आधारित उद्योगहरु स्थापना भएको हुने
६	वन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम प्रोत्साहन	रोजगारी श्रृजना र गरीवी निवारण	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म		जिल्ला बन कार्यालयसँग समन्वय गरी उपभोक्ता समितिको आम्दानी समुदायमा उपयोग भएको हुने । आय आर्जन बढेको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. जलाधार संरक्षण

तालिका नं. ३७

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति	लागत (रु हजारमा)	आगमी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	जलाधार संरक्षण कार्यक्रम (पोखरी निर्माण)	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	०८१।८२ देखि ०८३।०८४ सम्म	१०००	५ वटा पोखरी निर्माण भएको हुने ।
२	मुल संरक्षण कार्यक्रम	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	०८१।८२ देखि ०८३।०८४ सम्म	५००	मुलहरुको पहिचान र संरक्षण भएको हने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. जलवायु परिवर्तन

तालिका नं. ३८

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति	लागत (रु हजारमा)	आगमी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम	जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण	०८२।८३		जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण भएको हुने
२	प्रदुषण नियन्त्रण कार्यक्रम	वायु प्रदुषण नियन्त्रण	०८३।८४		समुदायस्तरमा नसड्ने फोहर नष्ट गर्ने तरिका परिवर्तन भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. फोहरमैला व्यवस्थापन

तालिका नं. ३९

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति	लागत (रु हजारमा)	आगमी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०८३।८४		सबै वडामा एक एक वटा ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण भएको हुने
२	फोहरबाट मल बनाउने कार्यक्रम	जैविक मल उत्पादन र फोहरमैला व्यवस्थापन	०८२।८३		फोहरबाट जैविक मल तयार भएको हुने
३	फोहर व्यवस्थापनमा तालिम कार्यक्रम गरी पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा	सचेतना र फोहरको सदुपयोग	०८३।८४		फोहर व्यवस्थापनमा नागरिक सचेतनाको विकास भएको हुने
४	नकुहिने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधी प्रयोग गर्ने कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०८३।८४		नकुहिने फोहरलाई पुन प्रयोग गरिएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

उ. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्र र विपद् व्यवस्थापन

तालिका नं. ४०

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति	लागत (रु हजारमा)	आगमी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
१	विपद व्यवस्थापन	प्राकृतिक तथा मानवीय क्रियाकलापबाट हुन सक्ने विपद्को व्यवस्थापन	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	८०००	विपद् बाट हुने क्षति तथा जोखिमको नियन्त्रण भएको हुने
२	पहिरो नियन्त्रण कार्यक्रम	भुसंरक्षण	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	२०००	पहिरो नियन्त्रण भइ प्रकोप न्यूनीकरण भएको हुने
३	नदि नियन्त्रण	ऐ ऐ	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	४०००	नदि कटान नियन्त्रण भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

१. पृष्ठभुमी

स्थानीय तह स्थापना भएको धेरै समय नभएको कारण गाउँपालिकामा कानून, नीति, तर्जुमा कै चरणमा रहेको अवस्था छ । यद्यपी हालसम्म विभिन्न ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका र कार्यविधीहरु तर्जुमा भई कार्यन्वयनमा रहेको अवस्था छ । कर्मचारीहरुको पदपुर्ति भैसकेको अवस्था रहेको छ । सबै वडा कार्यालयहरुमा ईन्टरनेटको व्यवस्था गरिएको छ भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता र ब्यक्तिगत घटना दर्ता सम्वन्धी कार्य अनलाईन मार्फत गर्ने कार्यको शुरुवात भएको छ । बेरुजुलाई कम गर्दै लैजाने र अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने कार्य चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क) गाउँपालिकाले आफ्नो आवश्यकता तथा प्राथमिकताका आधारमा कानुन बनाउन सक्ने,
ख) पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू क्रमशः स्थानीय कानुनहरू कार्यान्वयनमा अनुभवी बन्दै जानु,
ग) स्थानीय सरकार आफ्नो कार्य संचालनार्थ थप जिम्वेवार र पारदर्शी हुँदै गएको ।
घ) स्थानीय सरकारले संगठनात्मक विकासका नीति, ऐन र कार्यविधि आफैले बनाई लागू गर्न सक्ने,
ङ) संगठन तथा व्यवस्थापन अध्ययन गराई संगठनात्मक सुधार कार्य गर्न सकिने,
च) युवा पुस्ताका जनशक्तिहरू प्रविधि मैत्री भएको र सबै वडामा सूचना प्रविधिको पहुँच पुगेको,
छ) नागरिक र सरोकारवालाहरूको संगठन/समूहहरू स्थानीय विकास प्रक्रियामा सहभागी हुँदै आएको,
ज) पदाधिकारी र कर्मचारीहरू संगठनात्मक विकासका लागि प्रयत्नरत रहेको ।

चुनौती

क) सीमित कर्मचारीहरूबाट गाउँपालिकाका कार्य सम्पादन गर्नु परेकोले गुणस्तर कायम गर्न कठिनाइ भएको ।
ख) नीति तथा कानुन यथेष्ट भए पनि कार्यान्वयन प्रभावकारी तुल्याउनु,
ग) योजना, आयोजना र सेवा प्रवाहमा गुणस्तर कायम गर्नु,
घ) रणनीतिक र आवधिक योजनाहरूको अधिकतम् कार्यान्वयन गर्न,
ङ) नागरिक/सामुदायिक संस्था/समूहहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता र जिम्मेवार बनाउन ।

३. सोच

"स्थानीय नीति तथा ऐनमा पूर्णता, सुशासन सहितको गाउँपालिका स्थापना, गाउँपालिकाको उत्कृष्ट संगठनात्मक विकास, सुशासन सहितको समृद्धिको निकास"

४. उद्देश्य

क) स्थानीयस्तरका ऐन कानुनहरूको तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु,

ख) गाउँपालिकामा विधिको शासन प्रवर्द्धन गर्नु ।

ग) मानव संसाधनको क्षमता अभिबृद्धि गरी कामप्रति उत्प्रेरित गराउनु,

घ) सेवा प्रवाहमा सुधार गर्नु,

ङ) सरोकारवालाको क्षमता अभिबृद्धि गर्नु ।

५. रणनीति

क. गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्रका ऐन कानुनहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ख. गाउँपालिकाको न्याय सम्पादन र मेलमिलाप कार्यलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ ।

ग. प्रशासनिक सेवा प्रवाहमा विधिको शासन, निश्पक्षता, पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्ने ।

घ. बेरुजू कायम हुन नदिन नियम कानूनहरुको कडाईका साथ पालना गर्ने गराउने ।

ङ. नागरिकहरूलाई दैनिकरुपमा प्रवाह गर्ने सेवाको गुणस्तर, प्रक्रिया, शुल्क र समयमा सुधार ल्याई जनमैत्री बनाइनेछ ।

च. नागरिक/सामुदायिक संस्था/समूह र सरोकारवाला संस्था निकायको संगठनात्मक क्षमता अभिबृद्ध गराई स्थानीय शासन प्रक्रियामा साझेदारी गरिनेछ ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ४१

सूचक	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. ०८०।०८१ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०८१।०८२	२०८२।०८३	२०८३।०८४
तालिम प्राप्त कर्मचारी	%	६५	१०	१०	१०
प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधी	%	१०	१०	१०	१०
कानुनहरुको तर्जुमा	संख्या	६१	५	५	५
कार्यालयहरुमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग	संख्या	३	२	२	२
आन्तरिक आम्दानी	रु	५००००००	६००००००	७००००००	८००००००
कार्यालयका सबै शाखामा कार्यसम्पदान सूचक तयार गरी लागू गर्ने	समय		नियम तथा मापदण्ड निर्माण	वडा कार्यालयमा कार्यन्वयन	गाउँपालिकामा कार्यान्वयन
अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्ने वडा र गाउपालिका कार्यालय`	कार्यालय संख्या	५	०	०	०

४.५.१ आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको विवरण

तालिका नं. ४२

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र मासि)	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधी तालिम	जनशक्ति विकास	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	१०००	१. प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधि हुने २. अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्षम कर्मचारी
२	कानुनहरुको तर्जुमा	सेवा प्रवाहमा कानूनको प्रयोग र सहजीकरण	निरन्तर र आवश्यकता अनुसार		१. कानूनहरु तर्जुमा भई कार्यन्वयन भएको हुने
३	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधीको प्रयोग सम्बन्धी कार्यक्रम	१. सेवा ग्राही मैत्री सेवा प्रवाह २. सेवा प्रवाहमा सरलीकरण	२०८१।०८२ देखि २०८२।०८३ सम्म	२०००	१. सेवा प्रवाह अनलाईनबाट हुने २. छिटो छरितो सेवा प्रवाह हुने ३. सेवाग्राहीलाई सजिलो हुने ४. पारदर्शी कार्यसम्पादन हुने
४	कर तथा शुल्कको दायरा बढाउने कार्यक्रम	१. आन्तरिक आम्दानी बढाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउने	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म		१. सम्पत्तिकर लागु हुने २. घर नक्सा शुल्क उठ्ने ३. खनिजलाई करको दायरामा ल्याईने ४. आन्तरिक आम्दानी ८० लाख पुग्ने
५	सार्वजनिक सुनुवाई	सुशासन कायम पारदर्शीता	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म	१२००	१. सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न भएको हुने
६	सामाजिक परिक्षण	सुशासन कायम	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म		सामाजिक परिक्षण भएको हुने
७	बेरुजु फछ्यौंट	आर्थिक नियमितता	२०८१।०८२ देखि २०८३।०८४ सम्म		बेरुजु फछ्यौंट भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

अनुसूचि १

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तिय व्यवस्था
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशू	८४६५				८८८८				९३३३			
२		पर्यटन	४२००				४४१०				४६३१			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	२२००				२३१०				२४२६			
४		सहकारी	३५००				३६७५				३८५९			
		रोजगार	१५००				१५७५				१६५४			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१००१५				१०५१६				११०४२			
	जम्मा		२९८८०				३१३७४				३२९४३			

७	सामाजिक विकास	शिक्षा	१३१००				१३७५५				१४४४३			
८		स्वास्थ्य	३४५०				३६२३				३८०४			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	१०००				१०५०				११०३			
१०		संस्कृति संरक्षण	२००				२१०				२२१			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२७३५				२८७२				३०१५			
		युवा तथा खेलकुद	९६००				१००८०				१०५८४			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१५१९७३				१५९५७२				१६७५५०			
	जम्मा		१८२०५८				१९११६१				२००७१९			
१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	५२५२०				४४६४६				४६८७८			
१३		सिंचाई	१४००				१४७०				१५४४			
१४		भवन तथा शहरी विकास	४२१५०				२६१४५				२७४५२			
१५		उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत	५०००				५२५०				५५१३			
१६		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	१६८००				१७६४०				१८५२२			
	जम्मा		११७८७०				९५१५१				९९९०९			

१८	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	बन तथा भु-संरक्षण	६००				६३०				६६२			
१९		जलाधार संरक्षण	५००				५२५				५५१			
२०		जलवायू परिवर्तन	१०००				१०५०				११०३			
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	४५०				४७३				४९६			
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	१०००				१०५०				११०३			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु												
	जम्मा		३५५०				३७२८				३९१४			
२३	सुशासन तथा संस्थागत विकास	मानव संसाधन विकास	१६५०				१७३३				१८१९			
२४		संस्थागत क्षमता विकास	७१९६				८२२२				८६३३			
३५		प्रशासनिक खर्च	६५३५०				६८६१८				७२०४८			
	जम्मा		७४१९६				७८५७२				८२५००			
	कुल जम्मा		४०७५५४				४२७९३१				४४९३२८			

अनुसूचि २

२.१ - आर्थिक विकासक्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. कृषि र पशु

क. सं.	कार्यक्रम	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	रोगकिरा नियन्त्रणको लागि विषादी खरिद	४००				४२०				४४१			
२	वडाका कृषक समुह सँग बैठक (त्रैमासिक रुपमा)	२००				२१०				२२१			
३	यान्त्रीकरण सहायता (प्लाष्टिक टनेल,मिनि टिलर,आलु तथा मकै रोप्ने मेसिन	६००				६३०				६६२			
४	वडा अन्तर्गत उत्पादन कार्यक्रम (मकैको विउ, सिमि, तरकारी, कोदो)	५००				५२५				५५१			
५	न्युनतम समर्थन मुल्य निर्धारण(आलु, किवि, मकै)	५०				५२.५				५५			
६	बाँझो जमितमा खेति प्रोत्सहान कार्यक्रम र उत्पादनमा आधारित अनुदान(मकैको विउ,किवि,अलैंचि ,सिमि,तरकारि,दुध)	९००				९४५				९९२			
७	अलैचि तथा टिमुरको बेर्ना वितरण (तालिम सहित)	३५०				३६७.५				३८६			

८	खाद्य सुरक्षा र पोषण सम्बन्धी संचेतना कार्यक्रम	५०				५२.५				५५			
९	उद्योग, व्यपार व्यवसायहरुलाई संचेतना कार्यक्रम	१५				१५.७५				१७			
	भेटेरिनरी डिस्पेन्सरीमा औषधी खरिद	१०००				१०५०				११०३			
१०	भेटेरिनरी ल्याबोरोटरि तथा सर्जिकल सामाग्रि खरिद	४००				४२०				४४१			
११	पशुपालन सम्बन्धि तालिम र घास बिरुवा बितरण सन्चालन	५००				५२५				५५१			
	पशु स्वास्थय शिविर	२००				२१०				२२१			
१२	बँगुर,पाडा पाडी, बाखा,कुखुरा,चल्ला, अण्डा लगायत उत्पादन अनुदान तथा साझेदारी कार्यक्रम	१५००				१५७५				१६५४			
१३	डोर टु डोर पशु स्वास्थय सेवा	३००				३१५				३३१			
१४	बाखापालन संरक्षण कार्यक्रम सिरेबारि (खोर घेराबार)	१००				१०५				११०			
१५	चल्ला उत्पादन हेचरि मेसिन खरिद	१५००				१५७५				१६५४			
सशर्त													
१६	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याकं अध्यावधिक कार्यक्रम	६०				६३				६६			
१७	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग	१२				१२.६				१३			
१८	महामरी/आकास्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	१००				१०५				११०			
१९	कृषि स्नातक करार	५२५				५५१				५७९			
२०	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	२००				२१०				२२१			
२१	अस्थायी कर्मचारी	५२५				५५१				५७९			
	जम्मा	९८८७				१०३८१				१०९००			

ख. पर्यटन

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	करिमेला नमुना पर्यटकिय गाउँ	२०००				२१००				२२०५			
२	तिनचुले मन्दिर संरक्षण	२०००				०				०			
३	मोतिमारे बाराह मन्दिर व्यवस्थापन	१००				०				०			
४	भगवति मन्दिर व्यवस्थापन	१००				०				०			
५	अन्य मठमन्दिर संरक्षण तथा निर्माण	०				२३१०				२४२५			
	जम्मा	४२००				४४१०				४६३०			

ग. रोजगार

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम	१५००				१५७५				१६५३			
सशर्त													
२	रोजगार सहायको स्थानीय भत्ता	३९				४०				४२.			
३	रोजगारी सृजना (आई. डि.ए.	२७००				२८३५				२९७६			
४	प्राविधिक सहायकको तलव	५००				५२५				५५१			
५	रोजगार संयोजकको तलव	५६८				५९६				६२६			
६	सञ्चालित रोजगार आयोजनाहरुको अनुगमन/ निरिक्षण	४५				४७				४९			
७	रोजगार संयोजकको पोसाक	१०				१०				११			
८	रोजगारीमा खटिनु पूर्व अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन	२५				२६				२७			
९	रोजगार सहायकको पोशाक भत्ता	१०				१०.५				११			
१०	कार्यस्थल सुरक्षा सामाग्री	२००				२१०				२२०			
११	कार्यस्थल सुरक्षा सामाग्री	२००				२१०				२२०			
१२	कार्यस्थल सुरक्षा सामाग्री	२००				२१०				२२०			
१३	रोजगार संवाद मञ्चको सञ्चालन	३०				३१				३३			

१४	रोजगार संयोजकको स्थानीय भत्ता	४८				५०				५२			
१५	रोजगारी सृजना (नेपाल सरकार)	२०७४				२१७७				२२८६			
१६	रोजगार सहायकको तलब	५००				५२५				५५१			
१७	अन्य विविध खर्च (चिया, पानि लगायत अन्य विविध)	२४				२५				२६			
१८	स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा/ अध्यावधिक/ कार्यान्वयन तथा आन्तरीक रोजगारी प्रवर्द्धन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन	१००				१०५				११०			
१९	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमका सामाजिक परिचालको पोशाक खर्च	२०				२१				२२			
जम्मा		८७९३				९२३२				९६९४			

घ. लघु उद्यम विकास

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	अल्लो कपडा डिजाइन बुनाइ तालिम	२५०				२६३				२७६			
२	निगालिको समाग्रि उत्पादन तालिम	२००				२१०				२२१			
३	फलफूलको जुस, भागोको तेल तथा घरेलु मदिरालाई ब्रान्डिङ	३५०				३६८				३८६			
४	मागमा आधारित तथा आवश्यकता पहिचानको आधारमा प्रविधि हस्तान्तरण	५५०				५७८				६०६			
५	स्तरोन्नति सम्बन्धि थप तालिम	२००				२१०				२२१			
६	होजियारि तालिम साथै प्रविधी तथा भवन	६००				६३०				६६२			
७	बजारिकरण	५०				५३				५५			
सशर्त													
८	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने	९२०				९६६				१०१४			

९	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नती (आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम)	२४०				२५२				२६५			
१०	सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समुहमा प्रबिधि हस्तान्तरण	१४०				१४७				१५४			
	जम्मा	३५००				३६७५				३८५९			

घ. सहकारी

क्र.सं.	कार्यक्रम	आ.व. २०८१।८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८२।०८३ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८३।०८४ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	सहकारी प्रशासन खर्च ताराखोला	१५००				१५७५				१६५३			
२	स्थानिय उत्पादन तथा बजारिकरण अनुदान कार्यक्रम (सहकरि मार्फत)	२०००				२१००				२२०५			
	जम्मा	३५००				३६७५				३८५८			

अनुसूचि ३

२.२ - सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. शिक्षा

क.सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	करार कर्मचारि, बाल विकास सहजकर्ता, कार्यालय सहयोगि पारिश्रमिक	३९५०				४१४८				४३५५			
२	शिक्षा सम्बन्धि बैठक संचालन	३००				३१५				३३१			
३	स्थानिय पाठ्यक्रम निर्माण	३००				३१५				३३१			
४	स्थानिय पाठ्यपुस्तक छपाई	८५०				८९३				९३७			
५	कक्षा ५ र ८ को परिक्षा व्यवस्थापन	२००				२१०				२२१			
६	क्यालेन्डर छपाई	२००				२१०				२२१			
७	उत्कृष्ट विद्यार्थि पुरस्कार	१००				१०५				११०			
८	प्राथमिक तह कक्षा ३-५ मा अतिरिक्त कक्षा संचालन	९००				९४५				९९२			
९	प्राविधिक धार अध्ययनरत विद्यार्थी लाई छात्रवृत्री	१००				१०५				११०			

१०	सामुदायिक विद्यालयमा गणित प्रयोगशाला व्यवस्थापन	६००				६३०				६६२			
११	शैक्षिक योजना निर्माण	५०				५३				५५			
१२	बाल विकास केन्द्रमा शैक्षिक सामाग्रि व्यवस्थापन	५००				५२५				५५१			
१३	ताराखोला गरिब जेहन्दार छात्रवृती	४००				४२०				४४१			
१४	भगवती बाल विकास केन्द्र व्यवस्थापन	१००				१०५				११०			
१५	जनप्रेम मा.वि फरक अभ्यास संचालन व्यवस्थापन	२००				२१०				२२१			
१६	प्रजातन्त्र मा.वि घेराबार	३००											
१७	कालिका बाल विकास केन्द्र ट्रस्ट निर्माण	३००											
१८	सामुदायीक वाल विकास केन्द्र	१००											
१९	अर्गल मा.वि. भर्याङ्ग ढलान	२५०											
२०	थामी वाल विकास	१५०											
२१	दिपज्योति प्रा.वि कक्षाकोठा मर्मत तथा गोरेटो बाटो निर्माण	५००											
२२	बराहखोला आ.वि आई.सिटि मर्मत सम्भार	१००											
२३	जनता प्रा.वि घेराबार ग्याबिन जालि निर्माण	५००											

२४	वडा स्तरिय अभिभावक शिक्षा, तथा संचेतना कार्यक्रम	४०											
२५	वडा स्तरिय विद्यार्थि अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन	४५				४७				५०			
२६	शिक्षक विद्यार्थि सम्मान कार्यक्रम	१५				१६				१७			
२७	युवा वर्ष बाल विकास भवन निर्माण	१०००											
२८	रिडि प्रा.वि घेराबार	२५०											
२९	लावाङ प्रा.वि चर्पि निर्माण	४००											
३०	दुर्गा भवानी दोस्रो ग्राउन्ड सिमेन्टि पुल	४००											
३१	अन्य सार्वजानिक विद्यालयको भवन तथा फर्निचर व्यवस्थापन	०				४५०६				४६८६			
सशर्त													
३२	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारी,प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	२०८८३				२१९२७				२३०२४			
३३	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	२४३				२५५				२६८			

३४	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	३०१६				३१६७				३३२५			
३५	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	१५००				१५७५				१६५४			
३६	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	२२५३				२३६६				२४८४			
३७	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	३६८९				३८७३				४०६७			
३८	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	१५१				१५९				१६६			
३९	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/ मातृभाषाको समेत)	१५९५				१६७५				१७५८			
४०	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	२८६				३००				३१५			

४१	केन्द्रबाट छनौट भएका नमुना विद्यालय, विशेष विद्यालयको स्वीकृत गुरुयोजना अनुरुप भौतिक पुर्वाधार विकास तथा प्राविधिक धार तर्फ शैक्षिक सत्र २०७९ बाट कक्षा ९ सञ्चालन गर्ने विद्यालयलाइ ल्याव व्यवस्थापन अनुदान (कक्षा ११-१२ मा विज्ञान विषय सञ्चालनका लागि समेत)	१००००				१०५००				११०२५			
४२	विपद्का समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि सिकाइ आपुरण तथा द्रुत सिकाइ योजना (ReAL) कार्यान्वयन	४००				४२०				४४१			
४३	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	६९७९०				७३२८०				७६९४३			
४४	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	६८६७				७२१०				७५७१			
४५	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	३४६८				३६४१				३८२३			

४६	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	९२३				९६९				१०१८			
४७	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	६००				६३०				६६२			
४८	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	७३६				७७३				८११			
	जम्मा	१३९५००				१४६४७५				१५३७९९			

ख. स्वास्थ्य

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	स्वास्थ्य स्वयं सेविका रिचार्ज खर्च	१३२				१३९				१४६			
२	महिला स्वास्थ्य स्वंयमसेविका जीवन बीमा	३००				३१५				३३१			
३	नर्सिङ तथा ल्याब हाजार्ड	१००				१०५				११०			
४	HPMSS	१००				१०५				११०			
५	सुनौलो १००० दिनका आमाको लागि पोषिलोखाना	१५०				१५८				१६५			
६	रास्ट्रिय महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाकार्यक्रमको मासिक, अर्धवार्षिक र बार्षिक समीक्षा बैठक, स्वयंसेविका दिवस र विदाई खर्च	३३०				३४७				३६४			
७	नसर्ने रोग तथा मानसिक रोग सम्बन्धी तालिम	१५०				१५८				१६५			
८	औषधि तथा ल्याब रियजेन्ट खरिद	४००				४२०				४४१			
९	ग्रामिण घुम्ति घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	२००				२१०				२२१			
१०	पूर्णखोप पालिका सञ्चालन तथा घोषणा	५०				५३				५५			
११	किशोर किशोरी लक्षित कार्यक्रम	१००				१०५				११०			
१२	एकिकृत घुम्ती शिविर	४८८				५१२				५३८			
१३	अमरभुमी स्वास्थ्य चौकि ट्रस	३००				०				०			
१४	अर्गल स्वास्थ्य चौकि व्यवस्थापन	२००				०				०			
१५	हिल स्वास्थ्य चौकि व्यवस्थापन	१००				०				०			

१६	दोगाडि आधारभुत स्वास्थ्य ईकाइ व्यवस्थापन तथा फर्निचर, सोलर हिटर, इन्भटर जडान	१५०				०				०			
१७	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र	४००				४२०				४४१			
१८	अन्य स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन	०				७८८				८२७			
	सशर्त												
१९	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र	४००				४२०				४४१			
२०	स्थानिय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	८१२				८५३				८९५			
२१	स्थानिय तह तर्फ मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानो झोला, सुरक्षित निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार कार्यक्रम	८१२				८५३				८९५			
२२	पोषणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन	३००				३१५				३३१			
२३	पोषण कार्यक्रम	३६८				३८६				४०६			
२४	प्रजनन् रुग्णता स्वास्थ्य सेवा	५७				६०				६३			
२५	परिवार योजना सेवा	११९				१२५				१३१			
२६	किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा	८४				८८				९३			
२७	IMNCI को सचेतनात्मक कार्यक्रम	१००				१०५				११०			
२८	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	११६१				१२१९				१२८०			

२९	स्थानीय तहको साझेदारीमा नियमित खोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दीगोपनाका लागि स्वास्थ्यकर्मिबाट वडामा घरधुरी सर्वेक्षण, पालिकाबाट वडा भेरिफिकेसन, अनुगमन तथा प्रमाणीकरणको सुपरिवेक्षण तथा व्यवस्थापन खर्च	२३५				२४७				२५९			
३०	समुदायलाई क्षयरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण एवम् घरदैलो क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। घरपरिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क परिक्षण, एवं पाँच वर्ष मुनिका बालबालिमा क्षयरोग रोकथाम सम्बन्धी टी.पि.टी. कार्यक्रम।	९२				९७				१०१			
३१	स्थानिय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन	११००				११५५				१२१३			
३३	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समिक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृधिकरण समेत)	११३				११९				१२५			
३४	जुनोटिक रोगहरू, AMR सम्बन्धि पैरवी तथा अभिमूखिकरण कार्यक्रम,AMR Day,Rabies Day	२०				२१				२२			

३५	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङका लागि फर्म फरमेट छपाइ, ई-टि. बि रजिस्टरअध्यावधिक, विश्व क्षयरोग दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम, स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण, क्षयरोगका कार्यक्रमको अर्ध बार्षिक समिक्षा तथा कोहर्ट विश्लेषण	१००				१०५				११०			
३६	नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धिका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धबार्षिक र बार्षिक समिक्षा	२३०				२४२				२५४			
३७	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोसाक प्रोत्साहन र यातायात खर्च)	१२१०				१२७१				१३३४			
३८	बिश्व रक्तचाप दिवस तथा आत्महत्या न्यूनीकरण दिवस मनाउने	२०				२१				२२			
३९	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता	१७६००				१८४८०				१९४०४			
जम्मा		२८३८३				२९८०२				३१२९२			

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	जलजला सिउरे पानि मर्मत	२००				०				०			
२	हल्पु खानेपानी मुहान तथा खोप केन्द्र पाइप	२००				०				०			
३	सिम्थर खानेपानी	१००				०				०			
४	आरेखोला खानेपानी	२००				०				०			
५	बराहखोला खानेपानि मुहान व्यवस्थापन	१५०				०				०			
६	भुकखोला, काक्राखोर खानेपानि मुहान मर्मत	१५०				०				०			
७	अन्य खानेपानी योजना व्यवस्थापन	०				१०५०				११०३			
	जम्मा	१०००				१०५०				११०३			

घ. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	बाल दिवस	१००				१०५				११०			
२	लैगिक हिंसा विरिद्धको १६ दिने अभियान प्रत्येक वडामा	१००				१०५				११०			
३	नारी दिवस	२००				२१०				२२१			
४	जेष्ठ नागरिक तथा अन्तराष्ट्रिय जेष्ठ नागरिक दिवस तथा सम्मान	२००				२१०				२२१			
५	जनयुद्ध दिवस तथा शहिद सप्ताह कार्यक्रम	५००				५२५				५५१			
६	महिला नेत्रृत्व विकास कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५			
७	जनजाति समुदायको परम्परा तथा संस्कृति संरक्षण कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५			
८	दलित परम्परागत तथा सिप विकास तथा शासक्तिकरण तालिम	१५०				१५८				१६५			
९	अपाङ्गताको क्षमता विकास कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५			
१०	बालमैत्रि स्थानिय शासन घोषणा कार्यक्रम	४००				४२०				४४१			
११	विभिन्न दिवस तथा कार्यक्रमको लागि	१००				१०५				११०			

१२	शहिद परिवार जीवन निर्वाह भत्ता	४००				४२०				४४१			
१३	लक्षित वर्ग संचेतना कार्यक्रम अन्तरगत महिला दलित बाल बालिका किशोर किशोरि हरु लाई सामाजिक बिकृति र बिंसगति साथै बाल विवाह सम्बन्धि संचेतना कार्यक्रम	१३५				१४२				१४९			
सशर्त													
१४	गरिबसँग विश्ववेश्वर कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा कार्यक्रम सञ्चालन खर्च	३००				३१५				३३१			
१५	गरिबसँग विश्ववेश्वर कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा कार्यक्रम सञ्चालन खर्च	३००				३१५				३३१			
१६	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको लागि सामाजिक परिचालकको मसलन्द खर्च	२०				२१				२२			
१७	गरिबसँग विश्वेश्वर कार्यक्रमका सामाजिक परिचालको पोशाक खर्च	२०				२१				२२			
	जम्मा	३३७५				३५४४				३७२१			

ङ. संस्कृति प्रवर्द्धन

क्र.सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	स्थानिय कला संस्कृति पहिचान तथा संरक्षण	२००				२१०				२२१			
	जम्मा	२००				२१०				२२१			

च. युवा तथा खेलकुद

क्र.सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	दोगाडि खेल मैदान	१५००				१५७५				१६५४			
२	ठुलोहिले खेल मैदान	८००				८४०				०			
३	वडा नं.१ कालिलेक खेलमैदान घेराबार	२००				०				०			
४	गुफा युवा क्लव खेल मैदान व्यवस्थापन	३००				०				०			
५	घुस्मेली खेल मैदान घेरबार	३००				०				०			
६	अन्य खेलकुद पूर्वाधार निर्माण	०				८४०				१७६५			
	जम्मा	३१००				३२५५				३४१९			

छ. सञ्चार

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	स्थानीय संचार परिचालन तथा व्यवस्थापन	८००				८४०				८८२			
२	एफ एम रिले स्टेशन	१००				१०५				११०			
	जम्मा	९००				९४५				९९२			

अनुसूचि ४

२.१ - पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. सडक तथा पुल

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	सडक मर्मत सम्भार	५०००				५२५०				५५१३			
२	१ नं. वडा कार्यालय घेराबार	१०००								११०३			
३	उप्ललो नांङ्गी लाली गुराँस संरक्षण तथा पार्क निर्माण	११००				११५५				१२१३			
४	घुस्मेली कलभर्ट निर्माण	३२००								३५२८			
५	मसाङ्गदी घाट कलभर्ट निर्माण	२५००								२७५६			
६	लानुवा घाट कलभर्ट निर्माण	१६००								१७६४			
७	हिल पंधेराखोला बराहखोला डोम्रा सडक	३०००				३१५०				३३०८			
८	नेटा असौदी घुम्टे मोटरबाटो निर्माण	१५००								१६५४			
९	अर्फो करिमेला ढलान पुल	५००								५५१			
१०	गाउँ खसराम कम्लयाङ वडा कार्यालय सम्मको मोटर बाटो	१५००				१५७५				१६५४			
११	भातखाने डाँडा छमरी पुवाधुने खोला सडक कालो पत्रे	१५०००				१५७५०				१६५३८			
१२	सादी होर मोटर बाटो निर्माण	५००				०				०			
१३	माखुन्ना घाट पुल निर्माण	५००				०				०			
१४	नेपाल मा.वि लोस पदमार्ग	१००				०				०			

१५	ठुलोघाटि अर्सल मेहले मोटर बाटो निर्माण	३००				०				०			
१६	खरिखोला कुवाघुम्ती मोटर बाटो मर्मत	४००				०				०			
१७	धाप सिरसे काम्ल्याङ मोटर बाटो निर्माण	२००				०				०			
१८	मेहले मन्दिर शिरुबारे मोटर बाटो निर्माण	२००				०				०			
१९	करले सेउलीभट्टी मोटर बाटो मर्मत	२००				०				०			
२०	जनप्रेम टुलेचौर मोटर बाटो ढलान	५००				०				०			
२१	पधेराखोला प्रजातन्त्र मा.वि पदमार्ग	१००				०				०			
२२	डन्ठु आमा समुह भवन ग्राउन्ड मर्मत	१००				०				०			
२३	देउरालि उरल थान पदमार्ग	१००				०				०			
२४	सलाम्दी पदमार्ग तथा लाकुरीवोट ढल निकास	१५०				०				०			
२५	वाभो ढल निकास तथा पद मार्ग	२००				०				०			
२६	पोखरा सहिद पार्क मोटरवाटो मर्मत तथा ढल निकास	३००				०				०			
२७	सिले कोट मोटरवाटो	१५०				०				०			
२८	लङ्गुपुयाँ पदमार्ग	१५०				०				०			
२९	छमरी देउराली पदमार्ग	१२०				०				०			
३०	पंधेराखोला अस्तुरी मोटर बाटो मर्मत	२००				०				०			
३१	होर गोरेटो बाटो निर्माण	१००				०				०			
३२	हिल गाउँ सिङगुजी मोटर बाटो निर्माण	३००				०				०			
३३	नेपाल मा.वि छम्तु होस्टेल पदमार्ग	८००				०				०			

३४	हिमचुलि महिला समुह भवन निर्माण	१२००				०				०			
३५	अर्गाथुम मोटर बाटो मर्मत	२००				०				०			
३६	डकडके त्रिशुलि डाँडा मोटर बाटो मर्मत	१००				०				०			
३७	अन्य सडक तथा पुल मर्मत तथा निर्माण	०				२१८१०				२२९००			
	सशर्त												
३८	दलामचौर मोटरेबल पुल निर्माण	१५०००				२५०००				०			
३९	कोल्डस्टोर निर्माण सम्बन्धि सम्भाव्यता अध्ययन तथा DPR तयारी	८००				०				८८२			
४०	रुदिबरण ता.गा.१, खगेनीघाट ता.गा.२, पंधेरी घाट ट्रस, सदि घाट झो.पु. ता.गा.३, दोगड़ी घाट झो.पु. ता.गा.४, त्रिसुली घाट ता.गा.५, मैना पकाउने घाट ता.गा.५,निस्तीखोला, देभानखोला, ताराखोला गाउँपालिका, वाग्लुङ	१०००				०				११०३			
	जम्मा	५८४२०				६१३४१				६४४०८			

ख. भवन तथा सहरी विकास

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	३ नं.वडा प्रशासनिक भवन	५०००				१००००				०			
२	बहुउद्धेश्यीय कर्भड हल	१००००				१०५००				११०२५			
३	५ नं. वडा प्रशासनिक भवन (प्रदेश साझेदारि)	५०००				१००००				०			
४	हरि मा.वि ट्रस्ट निर्माण	२५००				०				०			
५	भुस्कात सामुदायिक भवन व्यवस्थापन	२००				०				०			
६	सिले सामुदायीक भवन मर्मत तथा ढल निकास	१५०				०				०			
७	७ नं. टोल विकास संस्था भवन	५५०				०				०			
८	जनजाति सिस्नो खोस्ने संस्कृति संरक्षण तथा कच्ची भवन निर्माण	२५०				०				०			
९	सिप सामुदायिक भवन	८००				०				०			
१०	मालारानि सामुदियिक भवन घेराबार	४००				०				०			
११	अन्य भवन निर्माण	०				०				२१०००			
	जम्मा	२४८५०				३०५००				३२०२५			

ग. सिचाई

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	सिचाइ पोखरी तथा पाइप	१५०				०				०			
२	सिचाइ पोखरी	१५०				०				०			
३	सिचाइ पाइप	१५०				०				०			
४	चिरिपानी सिचाइ पोखरी	१००				०				०			
५	डाडाँखर्क सिंचाई पोखरि निर्माण	३००				०				०			
६	इदि सिँचाई पोखरि निर्माण	१५०				०				०			
७	महभिर मपेश सिंचाई	४००				०				०			
८	अन्य सिंचाई पोखरी निर्माण तथा मर्मत	०				१४७०				१५४४			
	जम्मा	१४००				१४७०				१५४४			

घ. उर्जा

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	स्थानी विद्युत साझेदारी कार्यक्रम	५०००				५२५०				५५१३			
२	जम्मा	५०००				५२५०				५५१३			

अनुसूचि ५

३.१ — वन तथा वातावरण अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. वन तथा भू-संरक्षण

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	विपद व्यवस्थापन	२५००				२६२५				२७५६			
२	जल्जला खानेपानि मुहान मर्मत	५०				०							
३	चगाडिखोला भेडिचौरखा.पा. व्यवस्थापन	५०				०							
४	सादि ढलान पुल ग्याबिन जालि निर्माण	१००				०							
५	विसौरा ढल निकास	२००				०							
६	नेपाल मा.वि ढल निकास	२००				०							
७	आवश्यक सामान खरिद	४५०				४७३				४९६			
८	अन्य वन तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी कार्य	०				६३०				६६१			
	जम्मा	३५५०				३७२८				३९१४			

अनुसूचि ६

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. मानव संशाधन विकास

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	लोक सेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोग तयारि कक्षा	१२००				१२६०				१३२३			
२	सिलाई कटाई तालिम	१५०				१५८				१६५			
३	टोल विकास संस्था तालिम तथा व्यवस्थापन	३००				३१५				३३१			
	जम्मा	१६५०				१७३३				१८१९			

ख. संस्थागत क्षमता विकास

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि. व्या.
१	टोल विकास संस्था	२५०				२६३				२७६			
२	होमस्टे संचालन तथा व्यवस्थापन	२०००				२१००				२२०५			
३	अध्यक्ष नवपर्वतन साझेदारि कार्यक्रम	४०००				४२००				४४१०			

४	१ वडा कार्यालय व्यवस्थापन	२००				०				०			
५	टोलवस्ती सरसफाइ	५०				०				०			
६	२ नं. वडा टोल विकास संस्था	१३०				०				०			
७	भातखाने डाँडा नामाङ्न स्तम्भ	१५०				०				०			
८	अर्गल खेलकुद विकास मञ्च फर्नीचर	१००				०				०			
९	२ नं. वडा कार्यालय व्यवस्थापन	७५				०				०			
१०	होर दलित भवन फर्निचर व्यवस्थापन	१००				०				०			
११	पशु शाखा फ्रिज खरिद वडा न.३	५०				०				०			
१२	वडा कार्यालय फर्निचर तथा कार्यालय व्यवस्थापन	२५०				०				०			
१३	नागबेली खोला सामुदायिक भवन ढलान, पलास्टर, फल्याक छपाइ तथा झ्याल ढोका निर्माण	३००				०				०			
१४	५ वडा कार्यालय रंगरोगन	१००				०				०			
१५	संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धी अन्य कार्य	०				१५८३				१६६२			
	जम्मा	७८३०				८२२१				८६३३			

ग. सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जीकरण इकाई

क्र. सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	स्थानीय तहका फिल्ड सहायकको लागत साझेदारी अन्तर्गत संघीय सरकारले व्यहोर्ने ७ महिनाको पारिश्रमिक बापतको रकम (बाँकी ६ महिनाको सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने)	२३१				२४३				२५५			
२	स्थानीय तहका MIS Operator को लागत साझेदारी अन्तर्गत संघीय सरकारले व्यहोर्ने ७ महिनाको पारिश्रमिक बापतको रकम (बाँकी ६ महिनाको सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने)	२४४				२५६				२६९			
३	एम.आई.एस.अपरेटर र फिल्ड सहायक पोशाक भत्ता	२०				२१				२२			
	जम्मा	४९५				५२०				५४६			

ग. प्रशासनिक खर्च

क्र.सं.	कार्यक्रम	आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८२।०८३ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८३।०८४ को अनुमान (रु. हजारमा)			
		कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.
१	पदाधिकारि पारिश्रमिक तथा सेवा सुविधा	९०००				९४५०				९९२३			
२	कर्मचारी तलब	२६०००				२७३००				२८६६५			
३	पोषाक	७००				७३५				७७२			
४	औषधि उपचार	२००				२१०				२२१			
५	स्थानीय भत्ता	२०००				२१००				२२०५			
६	महंगि भत्ता	८००				८४०				८८२			
८	फिल्ड भत्ता	३००				३१५				३३१			
९	अन्य भत्ता	६००				६३०				६६२			
१०	बिमा तथा नविकरण	२००				२१०				२२१			
११	कार्यालय ईन्धन	२५००				२६२५				२७५६			
१२	पानि तथा विजुलि	५००				५२५				५५१			
१३	संचार\ईन्टरनेट खर्च	४००				४२०				४४१			
१४	मेशिनरि तथा औजार खरिद तथा मर्मत संभार खर्च	२५००				२६२५				२७५६			
१५	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१३००				१३६५				१४३३			
१६	पत्रपत्रिका तथा सूचना प्रकाशन	७००				७३५				७७२			
१७	शहिद परिवारलाई भत्ता	४००				४२०				४४१			
१८	अनुगमन मुल्याङ्कन	१५००				१५७५				१६५४			
१९	घर भाडा	३००				३१५				३३१			
२०	भ्रमण खर्च	२०००				२१००				२२०५			

२१	सामाजिक सुरक्षा	१००				१०५				११०			
२२	विविध खर्च	२०००				२१००				२२०५			
२३	सवारी साधन मेशिनरि औजार भाडा	५००				५२५				५५१			
२४	जग्गा व्यवस्थापन	४५००				४७२५				४९६१			
२५	श्रम रोजगार सामाजिक कोष	१९००				१९९५				२०९५			
२६	सेवा परामर्श	२०००				२१००				२२०५			
२७	अध्ययन अवलोकन तालिम तथा भ्रमण खर्च	८००				८४०				८८२			
२८	कार्यालय फर्निचर व्यवस्थापन	१३००				१३६५				१४३३			
२९	संचार	२०				२१				२२			
३०	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	१५०				१५८				१६५			
३१	पानी र बिजुली	३०				३२				३३			
३२	विवध खर्च	११०				११६				१२१			
३३	ईन्धन	४०				४२				४४			
	जम्मा	६५३५०				६८६१८				७२०४८			